

Henna Tolonen

VANHEMPIEN TÄRKEÄKSI
KOKEMAT ARVOT
VARHAISKASVATUKSESSA

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

Toukokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Opinnäytetyön päivämäärä</p> <p>6.5.2010</p>	
<p>Tekijä(t) Henna Tolonen</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)</p>	
<p>Nimeke</p> <p>Vanhempien tärkeiksi kokemat arvot varhaiskasvatuksessa</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössäni tarkoituksena oli selvittää, mitä arvoja vanhemmat pitävät varhaiskasvatuksessa tärkeinä. Lisäksi tutkin myös toteutuvatko kyseiset arvot Valkosenmäen päiväkodin arjessa. Tutkin arvoja varhaiskasvatuksen näkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen tutkimus ja menetelmänä käytin kyselylomakkeita sekä haastatteluja. Vastausmahdollisuus kyselylomakkeeseen tarjottiin kaikille vanhemmille, joiden lapsi on hoidossa Valkosenmäen päiväkodissa, tammikuussa 2010. Lisäksi haastattelin kolmea vanhempaa syventävän tiedon saamiseksi maaliskuuhun 2010 aikana.</p> <p>Tuloksissa esittelen vanhempien mielestä tärkeät arvot varhaiskasvatuksessa ja niiden toteutuminen Valkosenmäen päiväkodilla. Kyselylomakkeista sekä haastatteluista saamiani perusteluja tuon esille suorina lainauksina.</p> <p>Opinnäytetyöni tulosten perusteella vanhempien mielestä tärkeitä arvoja varhaiskasvatuksessa ovat turvallisuus, rehellisyys, avoimuus, yksilöllisyys, hyvä itsetunto, sosiaalisuus, lapsilähtöisyys sekä oikeudenmukaisuus. He kokivat ne tärkeiksi lapsen hyvinvoinnin, kehittymisen ja tulevaisuuden kannalta. Lisäksi kyselyn perusteella vanhemmat kokevat arvojen toteutuvan Valkosenmäen päiväkodilla.</p>		
<p>Asiasanat (avainsanat)</p> <p>Arvot, varhaiskasvatus, turvallisuus, rehellisyys, avoimuus, yksilöllisyys, hyvä itsetunto, sosiaalisuus, lapsilähtöisyys, oikeudenmukaisuus, kvalitatiivinen tutkimus, kyselylomaketutkimus, teemahaastattelu</p>		
<p>Sivumäärä 39s. + liitteet 4s.</p>	<p>Kieli Suomi</p>	<p>URN</p>
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>		
<p>Ohjaavan opettajan nimi Päivi Niiranen-Linkama</p>	<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja</p>	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 6.5.2010
Author(s) Henna Tolonen	Degree programme and option Degree Programme in Social Work, Bachelor of Social Services	
Name of the bachelor's thesis Parents' Notions of Important Values in Early Childhood Education		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to clarify what values parents considered important in early childhood education and also to study if these values were implemented in the everyday activities of Valkosenmäki Day Care Centre. The values were explored from the perspective of early childhood education.</p> <p>This thesis was a qualitative study, and questionnaires and interviews were used to collect the material. All parents whose child attended Valkosenmäki Day Care Centre in January 2010 had an opportunity to answer the questionnaire. In addition, three parents were interviewed in March-April 2010 to obtain more detailed information.</p> <p>The results present what values parents considered important in early childhood education and how they were implemented in Valkosenmäki Day Care Centre. Motivations given by the parents are quoted directly.</p> <p>On the basis of the results it can be said that parents think that important values in early childhood education are safety, honesty, openness, individuality, good self-esteem, social skills, child-centredness and fairness which are also important for children's wellbeing, development and future. These values are implemented in Valkosenmäki Day Care Centre.</p>		
Subject headings, (keywords) Values, early childhood education, safety, honesty, openness, individuality, good self-esteem, social skills, child-centredness, fairness, qualitative study, questionnaire, thematic interview		
Pages 39 pages + appendices 4 pages	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Päivi Niiranen-Linkama	Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	1
2	ARVOT	2
2.1	Mitä arvot ovat?	2
2.2	Arvojen määritelmiä	4
2.3	Arvot, asenteet ja ajankuva.....	5
2.4	Arvot varhaiskasvatuksessa	7
3	VARHAISKASVATUSSUUNNITELMIEN ARVOT JA PERIAATTEET	9
3.1	Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvot ja periaatteet	9
3.2	Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman arvot ja periaatteet.....	10
3.3	Valkosenmäen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman arvot ja periaatteet	12
4	OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄ	14
5	TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO.....	15
5.1	Kohderyhmä.....	15
5.2	Kyselylomaketutkimus	15
5.2.1	Teemahaastattelu	17
5.3	Aineiston keruu kyselylomakkeella.....	17
5.4	Teemahaastattelujen toteutus	18
6	AINEISTON ANALYSOINTI	18
6.1	Vanhempien tärkeäksi kokemat arvot varhaiskasvatuksessa	19
6.1.1	Lapsen turvallisuus	19
6.1.2	Rehellisyys vuorovaikutuksessa.....	20
6.1.3	Avoin vuorovaikutus	22
6.1.4	Lapsen yksilöllisyys	23
6.1.5	Hyvän itsetunnon tukeminen	24
6.1.6	Lapsen sosiaalisuus	25
6.1.7	Lapsilähtöinen työ.....	27
6.1.8	Lapsen oikeudenmukainen kohtelu	28
6.2	Miten vanhemmat kokevat arvojen toteutuvan päiväkodin arjessa.....	29
6.2.1	Päiväkodin turvallisuus.....	30
6.2.2	Rehellisyys ja avoimuus vuorovaikutuksessa	31

6.2.3	Sosiaalisuus ja lapsilähtöinen työtapa	33
6.2.4	Yksilöllisyyden ja hyvän itsetunnon tukeminen sekä lapsen oikeudenmukainen kohtelu.....	34
7	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA	36
7.1	Tulosten yhteenveto.....	36
7.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	38
7.3	Tutkimuksen haasteet ja sen merkitys.....	39

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tarkastelen, mitä arvoja vanhemmat pitävät tärkeänä varhaiskasvatuksessa sekä heidän kokemuksiaan ja näkemyksiään näistä arvoista. Lisäksi tarkastelen työssäni arvojen toteutumista päiväkodin arjessa vanhempien näkökulmasta.

Tutkimusaiheeni sain Valkosenmäen päiväkodilta. Heillä oli tarkoituksena päivittää varhaiskasvatussuunnitelmaansa arvokysely. Kiinnostuin aiheesta ja tarjouduin tekemään sen heidän puolestaan opinnäytetyökseni. Alussa aiheeni käsitteli myös lasten näkemyksiä ja kokemuksia arvoista, mutta työn edetessä kuitenkin rajasin heidät työni ulkopuolelle.

Aihe on ajankohtainen, sillä maailma ympärillämme sekä arvot ja arvojen järjestys muuttuvat koko ajan. Mielestäni varhaiskasvatuksen, erityisesti päivähoiton, parissa työskentelevien on hyvä tietää, millainen arvomaailma lasten vanhemmilla on. Näin pystymme paremmin tukemaan vanhemmuutta ja lasten kasvatusta. Kun tunnemme vanhempien arvomaailmaa, voimme ehkä ymmärtää, tai ainakin kunnioittaa heidän valintojaan paremmin. Lisäksi osaamme huomioida nämä arvot osallistuessamme lapsen kasvatukseen.

Lisäksi mielestäni on hyvä välillä pysähtyä miettimään omia arvoja ja niiden tärkeyttä sekä merkitystä omassa elämässämme. Saadessamme tietoa toisten arvoista ja niiden järjestyksestä, voimme saada uusia näkökulmia asioihin ja mahdollisesti ne jopa vaikuttavat meidän arvonäkemykseemme.

2 ARVOT

2.1 Mitä arvot ovat?

Arvot ovat ihmisen tiedostettuja motiiveja, jotka ohjaavat toimintaa, mutta kuitenkin kaikki motiivit eivät ole arvoja. Ne ovat syvällä ihmisen mielessä ja ovat henkilökohtaisia uskomuksia ja niiden juuret ovat siinä kulttuurissa, jossa eletään ja joiden alku-perä voidaan johtaa ihmisen lajityypillisistä ominaisuuksista. Arvot ovat vakaampia ja hitaammin muuttuvia kuin asenteet ja ne omaksutaan elämän kuluessa. (Puohiniemi 2002, 6-19) Aadland (1993, 45) kirjoittaa seuraavasti: ”Arvot ovat tähtiä, joiden mukaan ihminen suunnistaa elämässään.”.

Yleensä arvot ilmaistaan tavoitteina, ja tavoitteita voidaankin jo tarkastella paljon havainnollisemmin. Kukaan tuskin hyväksyy valehtelemista tai kiduttamista. Kun arvot ja tavoitteet ilmaistaan myönteisillä ilmauksilla, osoittavat nämä toiminnan pyrkimykset ja suunnan. (Kansanen 1996, 14.)

Usein arvot ovat helposti havaittavissa ja määriteltävissä. Ne ovat ihanteita ja periaatteita, joiden toivomme ohjaavan ajatuksiamme ja tekojamme. Tällaisia arvoja kutsutaan ”avoimiksi” arvoiksi. Avoimia arvoja ovat yleensä tavoitteet ja ihanteet, joista vallitsee yksimielisyys, ja ne näkyvät yleisesti ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Avoimia arvoja ovat esimerkiksi luottamus ja rehellisyys. Avoimien arvojen vastakohta ”piiloarvot” ovat periaatteita, asenteita ja motiiveita, joita tuskin tunnistamme itsessämme ja ne vaikuttavat yhtä ratkaisevasti ajatuksiimme ja toimiimme. Tällaisia piiloarvoja ovat esimerkiksi olla kaunis, nuori, terve, älykäs, tyhmä, ruma ja vanha. (Aadland 1993, 56–60.)

Joskus arvot voivat olla myös kielteisiä, jolloin ne ovat paheksuttavia ja hyväksyttävän arvon esteenä. Kielteiset arvot ovat myönteisten, hyvien, aineellisten ja henkisten arvojen vastakohtia. Kielteisiä arvoja ovat esimerkiksi piittaamattomuus, toimetttömyys, avuttomuus, toivottomuus, manipulointi ja itsekkyyys. Käytännössä kuitenkin asialla on usein sekä paheksuttavia että hyväksyttäviä piirteitä. (Heikkonen 1993, 45–46.)

Yksi tämän hetken arvostetuin arvotutkija Schwartz korostaa, ettei arvoja keksitä itse, vaan ne aina edeltävät yksilöä. Arvot opitaan kotona, koulussa, harrastuksissa ja työelämässä. Schwarzin teorian mukaan arvot perustuvat inhimillisen olemisen perusedellytyksiin. (Puohiniemi 2002, 27.)

Arvot ovat toiminnan mitta ja ne esiintyvät yleensä eri arvoalueina, jotka sisältävät suuren määrän erilaisia arvoja, esimerkiksi sosiaaliset ja taloudelliset arvot. (Airaksinen 2009, 147.) Arvojen sisäistäminen ilmenee kykyä arvioida itseä ja muita näiden periaatteiden mukaan. (Kuusinen 1995, 169.) Arvot ovat elämän laadun mitta. Niiden toteutuessa elämä on erinomaista; kun ne eivät toteudu, elämästä tulee epätyytyttävää ja vaikeaa. (Airaksinen 2009, 151.)

Ihmisten yhteiselo edellyttää luottamusta ja luottamus puolestaan vaatii ennustettavuutta. Ennustettavuus edellyttää arvojen olemista järjestyksessä sekä niiden noudattamista. Ihmisen on hyvä välillä pysähtyä tutkimaan omia arvojaan, jotta ne eivät kokonaan unohtuisi, ja asettaa ne järjestykseen, tai muuten elämän ristiriitatilanteiden ratkaiseminen käy vaikeaksi. Arvojen oikea järjestys ei aina ole selvä, mutta elämässä menestymisen kannalta se on kuitenkin oleellinen. Jokaisen on kuitenkin itse mietittävä mihin uskoo vai heittääkö arpaa valintatilanteissa. (Airaksinen 2009, 149–151.)

Ihminen kohtaa elämässään valintatilanteita, joissa arvot ovat ristiriidassa keskenään. Airaksinen (2009) kuvaa kirjassaan valintatilanteen, jossa arvot ovat ristiriidassa keskenään, junaradaksi, jossa on vaihde ja radalla kaksi joukkoa ihmisiä. Henkilö seisoo vaihteen vieressä ja vaihde on kytketty siten, että juna kulkee suuremman joukon päälle. Oletetaan, että siinä joukossa on kymmeniä ihmisiä, kun taas toisessa joukossa on vain muutama ihminen. Jos hän ei tee mitään, kymmeniä kuolee. Jos hän vaihtaa vaihdetta, vain muutama kuolee. Mitä yksilön pitäisi tehdä? Ehkä henkilö ei tee mitään, jolloin hän toimii egoarvojen mukaan. Hän on mielestään ulkopuolinen eikä tunne radalla olevia ihmisiä, joten hänestä on parempi pysyttäytyä sivussa koko jupakasta. Ehkä hän kääntää vaihdetta siten, että juna vaihtaa raidetta ja ajaa pienemmän joukon päälle. Tällöin hän on toiminut joko moraaliarvojen tai sosiaalisten arvojen mukaan. Moraaliteorian mukaan oikeassa toiminnassa haitat minimoidaan ja hyvät maksimoidaan. Toisin sanoen tekojen pitää aiheuttaa mahdollisimman paljon hyvää ja mahdollisimman vähän pahaa niille, joita teot koskevat. Sosiaalisten arvojen mukaan

suurempi ryhmä on arvokkaampi kuin pienempi, mikäli ryhmissä ei ole muuta eroa kuin koko.

Vaihtoehtoista päättäminen on aina kannanotto, joka perustuu arvoihin. Siksi ihminen on yleensä kannanotoistaan varma. Ihmisillä on käsitys siitä, mitä tulisi tehdä, mikä on oikein ja mikä väärin, mikä on arvokasta ja mikä arvetonta tai mikä hyvää ja mikä pahaa. Kuitenkin käsitys siitä miten tulisi toimia vaihtelevat. Tästä syntyy helposti jännitettä ihmisten välille. Toimintaa perustellaan yleensä erilaisilla arvoilla ja arvotuksilla ja tämän vuoksi myös ratkaisut ovat erilaisia. Erilaiset perustelut aiheuttavat helposti erimielisyyttä koska arvot ovat ihmisen ajattelussa ja tunne-elämässä tärkeitä. Näin ollen erilaiset arvot saattavat aiheuttaa myös paheksuntaa ja suvaitsemattomuutta. Joskus voi olla vaikeaa hyväksyä ja ymmärtää toisen ratkaisuja ja niiden perustana olevia arvoja. (Kansanen 1996, 13.) Ihmisen toimiessa omien arvojensa mukaisesti, tehdyt ratkaisut tuntuvat oikealta, vaikka toisenlaisen arvomaailman omaksuneen voi olla vaikea niitä ymmärtää. (Puohiniemi 2002, 6.)

Samankaltaista toimintaa voidaan perustella erilaisilla arvoilla. Toisaalta samat arvot voivat myös saada käytännössä eri tulkinnan, mikä herättää kysymyksen, tarvitseeko toimintaa ylipäätään perustella arvoilla tai perustellaanko kasvatusta arvoilla ollenkaan, jos perustelut eivät näy toiminnassa. On helppoa osoittaa, että arvot ohjaavat toimintaa, vaikka mitään yksinkertaista yhteyttä ei olisikaan havaittavissa. (Kansanen 1996, 14.)

2.2 Arvojen määritelmiä

Arvot voidaan nähdä objektiivisina tai subjektiivisina. Objektiivisen näkemyksen perusteella arvoista saadaan tietoa jonkin yliluonnollisen kautta tai intuitiivisesti. Yliluonnollinen lähtökohta tulkitaan usein ns. jumalallisena ilmoituksena ja se viittaa näin ollen uskonnollisiin tulkintoihin. Tällaisen ajattelun mukaan, ovat arvot ja niistä otetut tavoitteet absoluuttisia sekä muuttumattomia, eikä niitä näin ollen voida kyseenalaistaa tai kritisoida. Tällöin arvojen asema on ehdoton ja niiden noudattamista ajatellaan velvollisuutena, joka perustuu moraalisiin arvoihin. Yleensä kuitenkin arvojen ajatellaan olevan subjektiivisia. Tällöin ne ovat ihmisen ajattelun ja toiminnan

tuloksia; ne ovat aikakaudelle tyypillisiä ja niitä voidaan kritisoida. Arvot ovat siis muuttuvia ja suhteellisia, sekä ihmisen käsityksestä riippuvaisia. (Kansanen, 1996 15.)

Arvot ovat aina abstraktioita ja ne toimivat ihmisten ja ihmisyhteisöjen valintojen kriteereinä. Arvot ovat yhteisön ”pohjavireen” osoittajia. Ne säätelevät inhimillistä pyrkimystä ja käyttäytymistä sekä vaikuttavat sosiaalisen yhteiselämän peruseriaateisiin. Tosiasiat ja todellisuus ovat yhteydessä kunkin hetken arvoihin. Molemmat vaikuttavat toisiinsa: tosiasiat muovaavat arvoja ja arvot muovautuvat siitä, miten ymmärrämme tosiasiat. (Hirsjärvi 1976, 5-17.)

Schwartzin mukaan arvot voidaan luokitella individuaalisiin eli yksilön päämääriä tavoitteleviin ja kollektiivisiin eli yhteisiä päämääriä palveleviin arvoihin. Hänen mukaansa individuaalisia arvoja ovat itseohjautuvuus, virikkeisyys, suoriutuminen, hedonismi sekä valta. Kollektiivia arvoja ovat yhdenmukaisuus, perinteet ja hyväntahtoisuus. Universalismi ja turvallisuus arvoina ovat niin sanottuja rajatapauksia, koska ne voivat palvella joko yksilön tai yhteisön päämääriä. (Puohiniemi 2002, 36)

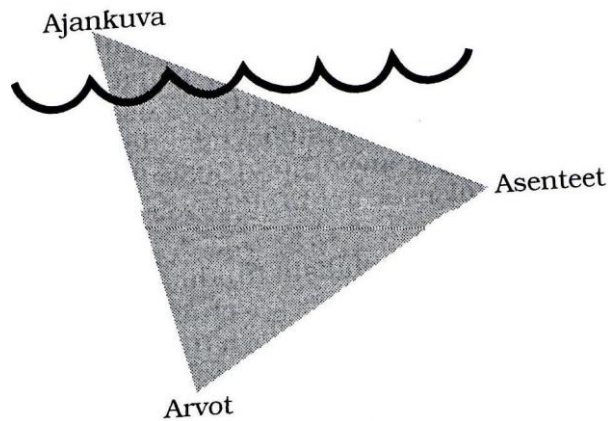
Arvoja tutkinut G. E. Moore väittää, ettei arvoja voida määritellä ja arvot ovat asioiden ja olioiden yksinkertainen ominaisuus. Tätä teoriaa voidaan kutsua objektiiviseksi, koska siinä arvo kuuluu objekteille eli kohteille. Moore ajattelikin arvojen olevan asioiden ei-luonnollisia ominaisuuksia muiden ominaisuuksien joukossa, mutta se ei kuitenkaan ole ainoa ajattelutapa. Esimerkiksi hyvyys voidaan ymmärtää myös henkilön toiminnan ominaispiirteeksi. Tällöin arvo on subjektiivinen, koska se on riippuvainen toimivasta subjektista eli ihmisestä, eikä arvottamisen objektista eli kohteesta. Arvon luonnehdinnan perustaksi on näin ollen hyvä ottaa Aristoteleen ja Hobbesin ajatus siitä, että hyvää on se, mitä ihminen toiminnallaan tavoittelee. Arvo on asia, joka on toiminnan motiivina, päämääränä ja tarkoituksena. (Airaksinen 1988, 131.)

2.3 Arvot, asenteet ja ajankuva

Arvot, asenteet ja ajankuva sekoitetaan helposti käsitteinä toisiinsa. Ajankuva, se miten ihmiset kokevat ja näkevät maailman sillä hetkellä, käsitteenä voi tuntua arvoista puhuttaessa kaukaiselta, mutta on muistettava, että arvot vaikuttavat ajankuvan muodostumiseen sekä ajankuva muovaa arvojamme. Ne ovat kaksi toisistaan kaukana

olevaa käsitettä, mutta jotka kuitenkin joissakin suhteissa melkein yhtyvät. (Puohiniemi 2002, 3-4.)

Puohiniemi (2002) kuvaa kirjassaan arvojen, asenteiden ja ajankuvan keskinäistä suhdetta jäävuorianalogialla (kuva 1).

KUVA 1. Arvojen, asenteiden ja ajankuvan suhde jäävuorianalogina (Puohiniemi 2002, 4.)

Jäävuoren huippu on ajankuva, joka kuvastaa kaikkea sitä miltä maailma näyttää. Ajankuvaa on se, mikä välittyy meille arkielämän kokemusten ja havaintojen kautta. Esimerkiksi ajankuvaa on se, miten ihmiset pukeutuvat, mitä he syövät, mitä he lukevat, katsovat tai kuuntelevat, miten he sisustavat kotinsa ja se miltä katukuva näyttää. (Puohiniemi 2002, 5.)

Asenteet ovat puolestaan ihmisen tapoja suhtautua ympäröivään maailmaan. Ne voivat olla myönteisiä, neutraaleita tai kielteisiä toimintatapoja ja ne helpottavat päätöksentekoamme eri tilanteissa. Asenteet muovautuvat aina, kun ihminen kohtaa uusia asioita, mutta silti on myös olemassa vakaita ja pysyviä asenteita. Muovautuvia asenteita ovat esimerkiksi muoti-ilmiöt, kun taas vakaita asenteita ovat esimerkiksi poliittiseen suuntautumiseen vaikuttavat asenteet. Asenteilla on läheinen yhteys ajankuvaan, sillä aina ajankuvan muuttuessa ihminen kohtaa jotain uutta ja hänen on otettava kantaa niihin, eli muodostettava asenne sitä kohtaan, halusi hän sitä tai ei. (Puohiniemi 2002, 5.)

Arvot edustavat syvintä tasoa, ikään kuin jäävuoren pohjaa. Arvot ovat syvällä ihmisen mielessä olevia uskomuksia ja ne ohjaavat jokapäiväistä toimintaa. Arvot ja asenteet eroavat toisistaan siten, että arvot ohjaavat ihmisen toimintaa ja ovat hitaammin muuttuvia. (Puohiniemi 2002, 5.)

Ajankuva muuttuu ja ihminen joutuu jatkuvasti ottamaan kantaa ajankuvassa ilmeneviin uusiin tapahtumiin. Se kuinka hän suhtautuu uusiin asioihin, riippuu hänen arvoista, eli arvot ilmaistaan asenteiden kautta. (Puohiniemi 2002, 6.)

2.4 Arvot varhaiskasvatuksessa

Kasvatuksessa on pedagogisen suhteen, eli kasvattajan ja kasvatettavan vuorovaikutuksen, lisäksi myös suhde yhteiskuntaan. Kasvatuksen tavoitteena on näin auttaa yksilö myös kykeneväksi arvioimaan yhteiskunnan arvoja sekä saattamaan ne kritiikin kohteeksi, mutta myös luomaan uusia arvoja. (Puohiniemi 1995, 83.)

Arvo- ja normikäsitteet kasvatuksessa ovat välttämätön osa inhimillistä käytäntöä ja ne tavoittavat käytännössä jotain todellista. Käsitys hyvästä ja huonosta sekä oikeasta ja väärästä täyttävät käytännöllisen tehtävän ja ovat sisällöllisiä käsitteitä. Niiden merkitys ymmärretään käytännön kautta, jolloin niistä voidaan myös keskustella. Jos arvokeskustelu perustuu rationaaliseen ja tasapuoliseen vuorovaikutukseen ja siihen osallistuu mahdollisimman moni, on mahdollista lähestyä yhdenmukaisempaa kuvaa arvoista. (Puohiniemi 1995, 92–93.)

Pedagogisessa toiminnassa, henkilö tekee samalla valintoja koko ajan, sillä hän toimii joko niiden normien ja arvojen mukaisesti, jotka hän on omaksunut oman kasvatuksensa ja kehityksensä myötä, tai hän tuottaa uusia, jolloin hän vaikuttaa myös toisten käyttäytymiseen. Kasvatuksessa on siis kysymys ylhäältä olemassa olevien normien ja arvojen siirtämisestä kasvatettavalle, mutta toisaalta myös valmiudesta uusien arvojen ja normien tuottamiseen. (Hoffman 1996, 7.) Kasvatus on siis sidoksissa arvoihin, sillä kasvatuspäämäärät ja tavoitteet johdetaan aina joistakin arvoista. Ne voidaan myös johtaa arvoista ilman tietoista johtamista. (Heinonen 1989, 32.)

Päiväkodin kulttuuriin vaikuttavat voimakkaasti ne arvot, joihin uskotaan ja millä tavalla työtä halutaan tehdä. Toimintakulttuuri on usein kirjoittamaton sääntö, joka vallitsee päiväkodin sisällä ja se ohjaa voimakkaasti kaikkea työntekoa. Muuttuvassa maailmassa on tärkeää, että päiväkodilla on pysyviä kiintopisteitä ja siksi tavoitteiden ja arvojen merkitys varhaiskasvatuksessa on suuri. (Kokljuschkin 2001, 47–48.)

Päiväkotia voidaan tarkastella kahdella tavalla, näkyvän ja näkymättömän osan kautta. Näkyvä osa eli se, jonka pystyy heti havaitsemaan astuessaan päiväkotiin sisään, käsittävät työskentelytilat, henkilöstön sekä työvälineet. Nämä eivät kuitenkaan riitä laadukkaan päivähoidon toteuttamiseen. Näkymätön osa, eli toiminnan arvot ja periaatteet, ovat yhtä tärkeä osa päiväkotia. (Kokljuschkin 2001, 48.)

Varhaiskasvatuksessa kasvattaja siirtää kasvatettavalle arvoja sekä opettaa niiden merkitystä. Tämän vuoksi on tärkeää, että kasvattaja on ensin jäsenellyt arvot itselleen ja laittanut ne järjestykseen. Lapselle on näin ollen helpompi opettaa arvoja ja perustella toimintaa.

Arvojen tunnistaminen on pitkä ja monivaiheinen prosessi, jolloin kannattaa muistella omaa menneisyyttään sekä niitä valintoja, joita on menneisyydessä tehnyt. Samalla kannattaa myös miettiä oman tulevaisuutensa haaveita ja tavoitteita, odotuksia ja visioita. (Aaltonen, Heiskanen & Innanen 2003, 18.)

Arvoja pohdittaessa on niitä mietittävä järjellä ja tunteella, sillä arvot ankkuroituvat sekä tunteeseen että järkeen. Näkyvät arvot ovat helposti havaittavissa, kun taas piiloarvot ovat vaikeita tunnistaa, mutta jotka kuitenkin vaikuttavat ihmisten päätöksentekoon. Näiden syvemmillä olevien piiloarvojen tunnistaminen ja tiedostaminen voi olla vaikeaa. Yksi hyvä tapa arvojen konkretisoinnissa on etsiä tilanteita omista kokemuksista, joissa mietittävä arvo on toteutunut. (Aaltonen, Heiskanen & Innanen 2003, 19.)

Varhaiskasvatuksen ja varhaisten kokemusten merkitys antaa ihmiselle suunnan koko elämässä. Joskus kuitenkin ihminen saattaa nuoruusvuosinaan valita päinvastaiset arvot kuin mitä hänelle on osoitettu. Yleensä tämä on vastareaktio omaa kasvatustaan

kohti ja halua sitoutua uuteen yhteisöön. Tällöinkin varhaisten kokemusten merkitys on suuri. (Aaltonen, Heiskanen & Innanen 2003, 34.)

3 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMIEN ARVOT JA PERIAATTEET

Yhteiskunnan kasvatusinstituutiossa arvot ja tavoitteet tulevat kasvatustapahtumaan ihmisten kautta: toisaalta opetus- sekä varhaiskasvatussuunnitelmasta (Vasu), toisaalta tapahtumaan osallistujien kautta. (Kansanen 1996, 14.) Päivähoidossa arvot ja tavoitteet määritellään valtakunnallisessa, kunnallisessa sekä jokaisen päiväkodin omassa Vasussa.

Seuraavaksi esittelen Valtakunnallisen, Mikkelin kaupungin ja Valkosenmäen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmissa mainitut arvot ja periaatteet. Esittelen ne samassa muodossa kuin ne alkuperäisteoksissakin ovat.

3.1 Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvot ja periaatteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005, 12) määrittelevät valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvot ja periaatteet seuraavasti: Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu keskeisiin kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin sekä muihin ohjaaviin asiakirjoihin.

Lapsen oikeuksia koskevasta yleissopimuksen arvoista keskeisin on lapsen ihmisarvo. Tähän perusarvoon liittyneenä sopimus kattaa neljä yleisperiaatetta, jotka ovat:

- syrjintäkielto ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus
- lapsen etu
- lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen
- lapsen mielipiteen huomioonottaminen

Suomen perusoikeussäännöksistä, muista oikeussäätelystä ja asiakirjainformaatiosta voidaan johtaa lapsen oikeuksia konkretisoivat varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet. Näitä on lapsen oikeus

- turvallisiin ihmissuhteisiin
- turvattuun kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen
- turvattuun ja terveelliseen ympäristöön, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti
- tulla ymmärretyksi ja kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti

- saada tarvitsemaansa erityistä tukea
- omaan kulttuuriin, äidinkieleen ja uskontoon tai katsomukseen

3.2 Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman arvot ja periaatteet

Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2008-2009, 9-10) arvot ja periaatteet on esitelty seuraavalla tavalla: Mikkelin kaupungin päivähoitossa on nimetty työryhmä, joka on koonnut Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksen suunnitelman, ja varhaiskasvatussuunnitelma on nivottu yhteen valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman kanssa.

Mikkelin kaupungin päivähoiton arvot on työstetty yhdessä ja tärkeiksi arvoiksi on valittu:

- Asiakaslähtöisyys
- Kehittämistahto
- Yhteisöllisyys
- Avoimuus

Kyseisten arvojen ja periaatteiden tarkoituksena on ohjata ja tukea työntekijöitä omassa työssään.

Asiakaslähtöisyys

Päivähoitossa asiakkaaksi katsotaan koko perhe. Uuden asiakkaan kohtaamisessa tulee välittyä aito kiinnostus häntä ja hänen asioitaan kohtaan. Henkilöstön tulee tehdä työtään tavoitteenaan yksilöllinen asiakaspalvelu. Heidän tehtävänsä on rohkaista asiakkaita antamaan palautetta päivähoitosta. Jatkuva vuorovaikutus auttaa päivähoitopalvelujen kehittämisessä. Molemminpuolinen avoin ja rehellinen tiedonkulku on tärkeää. Henkilöstöä koulutetaan jatkuvasti erilaisten asiakkaiden kohtaamiseen.

Kehittämistahto

Päivähoiton toiminta-ajatus ja toiminta perustuvat yhteiseen ymmärrykseen arvoista, perustehtävästä ja toiminnan tavoitteista. Kehittämistaho on halua kehittää itseään ja omaa työtään sekä halua suhtautua avoimin mielin tulevaisuuteen ja sen mukanaan tuomiin haasteisiin.

Kehittämistahoon liittyy toiminnan tutkiminen, arvioiminen ja sitä kautta kehittäminen. Säännölliset kehityskeskustelut esimiehen kanssa auttavat työntekijää näkemään omaa työtään laajemmin, mikä mm. lisää työssä jaksamista.

Työn kehittäminen ja työssä jaksamiseen liittyy valmius muutokseen ja uuden kohtaamiseen. Tämä edellyttää työntekijöiltä joustavuutta ja positiivista asennetta.

Yhteisesti sovittuihin kehittämismalleihin sitoutuminen on tärkeää kehittämistyön onnistumiselle. Tiedonkulun organisaation eri tasoilla ja yhteistyöverkkojen kanssa on oltava saumatonta ja selkeää.

Hyvä vuorovaikutus edellyttää yksilötasolla työhön perehdyttämistä ja säännöllisiä palavereja.

Työyhteisöllisyys

Työyhteisössä sitoudutaan keskustelujen kautta yhteisiin arvoihin, toimintatapoihin ja yhteisvastuullisuuteen. Yhteinen ymmärrys tulee löytyä kasvatulinjoista, tavoitteista, käytännöistä ja perustehtävistä. Yhteisten palavereiden avulla puhutaan auki päivähoidon, modulin, yksikön, tiimin ja yksilön arvoja, jotka ohjaavat löytämään yhteiset tavoitteet ja suunnan toiminnalle. Toimiva vuorovaikutus palaverissa auttaa sitoutumaan yhteisesti valittuihin päämääriin. Säännölliset palaverit takaavat tiedonkulun ja työntekijöiden mahdollisuuden vaikuttaa.

Yhteisöllisyys laajenee yksiköistä moduleihin sekä niiden kautta yhteistoimintaryhmään (YTR). Moduli koostuu alueen yksityisistä ja kunnallisista päiväkodeista, ryhmäperhepäiväkodeista sekä perhepäivähoidosta. Yhteistoimintaryhmään kuuluu päivähoidon esimies ja kustakin modulista vuorollaan vaihtuva edustaja ja tarvittaessa asiantuntijajäseniä.

Tällä tiedonkulkuketjulla taataan yhteisen ymmärryksen ja yhteisöllisyyden saavuttaminen koko päivähoidon kentällä.

Avoimuus

Kasvuympäristön tulee olla fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen ja siellä tulee vallita kiireetön, rauhallinen ja myönteinen ilmapiiri.

Vanhempien ja kasvatushenkilöstön välille pyritään luomaan luottamuksellinen ja avoin vuorovaikutussuhde. Vuorovaikutuksen onnistuminen edellyttää perheiden ja lasten kuuntelemista sekä mielipiteiden kunnioittamista ja arvostamista. Dialogin tulee olla avointa ja rehellistä suhteessa lapsiin ja vanhempiin sekä työtovereihin. Kasvatushenkilöstö ja vanhemmat antavat toisilleen palautetta rakentavassa hengessä. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus tehdä aloitteita ja osallistua lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Avoimessa työyhteisössä henkilöstö toimii keskinäisen arvostuksen ja moniammatillisuuden pohjalta yhdessä sovittuihin arvoihin sitoutuen. Kaikilla työyhteisön jäsenillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä ja yhteisiin päätöksiin. Asioista puhutaan yhteisesti sovittuja termejä käyttäen.

3.3 Valkosenmäen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman arvot ja periaatteet

Valkosenmäen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma (2009, 4-5) määrittelee päiväkodin arvot ja periaatteet seuraavalla tavalla: Valkosenmäen päiväkodin arvot pohjautuvat Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä Stakesin varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteisiin. Henkilöstön yhteinen arvopohja on luotu keskustelemalla ja niihin on sitoutunut koko henkilökunta. Keskeisiksi arvoiksi keskusteluissa nousivat:

- Lapsen kunnioittaminen
- Turvallinen kasvuympäristö
- Kehityksen ja kasvun tukeminen
- Yhteistyön arvostaminen

Lapsen kunnioittaminen

Lapsen kehitystä tuetaan huomioimalla hänen ikätasonsa ja kehitysvaiheensa. Jokainen lapsi on yksilöllinen ja tämän vuoksi häntä tulee kunnioittaa ja hänet tulee hyväksyä juuri sellaisena kuin hän on. Tavoitteena on luoda avoin ja luottamuksellinen ympäristö, jossa lapsella olisi mahdollisuus puhua ja tulla kuulluksi. Lapsen tulisi voida puhua kaikesta mieltään painavasta tietäen, että aikuinen aidosti kuuntelee ja on läs-

nä. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman sekä kasvatuskumppanuiden avulla perheillä on mahdollisuus vaikuttaa lapsen päivähöitoön ja näin myös heidän toiveensa tulee huomioiduksi.

Turvallinen kasvu ympäristö

Tavoitteena on luoda turvallinen kasvu ympäristö, jossa lapsi saa rauhassa kehittyä, niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Tarkoituksena on huolehtia, ylläpitää ja huomioida päiväkodin tilojen ja ympäristön turvallisuus.

Vaaratekijöitä ja – tilanteita pyritään minimoimaan luomalla lapselle turvallinen leikkiympäristö sekä mitoittamalla tilat lapselle sopivaksi, jotta esimerkiksi naulakot ja lavuaarit ovat lapselle sopivalla korkeudella. Mahdollisimman pysyvä ja luotettava henkilöstö tuovat lapselle turvallisuuden tunnetta päiväkodissa.

Lisäksi kasvatuskumppani luo turvallisuuden tunnetta varsinkin päivähöitoon tullessa. Toiminta pienryhmissä auttaa lasta oppimaan luottamaan kasvatuskumppaniinsa. Näin yksi aikuinen tulee jo hoidon alussa tutuksi ja lapsi voi turvallisesti tulla päiväkotiin. Ajan kuluessa luottamus myös muihin aikuisiin kasvaa, kunhan heihin saa rauhassa tutustua.

Kehityksen ja kasvun tukeminen

Tavoitteena on lapsen myönteisen minäkuvan sekä terveen itsetunnon kehittäminen ja tukeminen. Lapsi tarvitsee palautetta suorituksistaan, ja niiden perusteella hänen mielikuvansa itsestään rakentuu. Tämän vuoksi onkin tärkeää miettiä kuinka palautetta antaa. Positiivinen kannustaminen on palkitsevampaa kuin jatkuva negatiivissävyinen huomauttaminen.

Hyviä käytöstapoja harjoitellaan päivittäin toistuvissa tilanteissa, esimerkiksi ruokailutilanteet ovat hyvä oppimistilanne, jossa käytöstapoja voidaan harjoituttaa. Myös oikean ja väärän erottamista harjoitellaan päivittäin eteen tulevissa tilanteissa.

Lapsen sosiaalisten, fyysisten, motoristen sekä sosiaaliemotionaalisten taitojen kehittymistä pyritään tukemaan ja niitä harjoitellaan yhdessä.

Erilaisuuden hyväksyminen sekä toisten ihmisten, itsensä ja luonnon kunnioittamisen oppiminen ovat tärkeitä lapsen tulevaisuuden kannalta. Näitä taitoja harjoitellaan päivittäin erilaisilla eteen tulevilla tilanteilla ja niistä puhumalla.

Yhteistyön arvostaminen

Yhteistyötä vanhempien kanssa voidaan määritellä kahdella tavalla, kasvatuksellisella yhteistyöllä sekä vapaammalla yhteistyöllä. On muistettava, että vanhemmat ovat ensisijaisia kasvattajia ja he tuntevat lapsensa parhaiten. Tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja tehdä heidän rinnallaan kasvatustyötä.

Kasvatuskumppanuuden avulla pyritään tukemaan vanhemmuutta. Olemalla läsnä lapsen hoitoon tuonti- ja hakutilanteessa tarjoutuu vanhemmille mahdollisuus keskustella työntekijöiden kanssa lasta ja vanhemmuutta koskevista asioista. Tarvittaessa ja vanhempien niin halutessa, voidaan myös sopia keskusteluaika, jolloin vanhemmat saavat keskustella työntekijän kanssa rauhassa heitä mietityttävistä asioista. Avoin ja rehellinen vuorovaikutus vanhempien ja työntekijöiden välillä on tärkeää tiedonkulun kannalta.

Yhteistyötä vanhempien kanssa tehdään myös ns. vapaammassakin yhteydessä. Erilaiset tapahtumat ja juhlat ovat hyvä esimerkki tästä. Näin opitaan tuntemaan perhettä paremmin ja perheelle luodaan mahdollisuus tutustua työntekijöihin sekä muihin perheisiin. Tällöin ilmapiiri pyritään luomaan rennoksi ja tarkoituksena on pitää hauskaa yhdessä.

4 OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄ

Opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää mitä arvoja vanhemmat pitävät tärkeänä päivähoidossa. Opinnäytetyöni tavoitteena on antaa päivähoidon henkilökunnalle tietoa vanhempien arvomaailmasta sekä siitä, miten arvot heidän mielestään toteutuvat päivähoidossa. Tarkoitukseni on nostaa esille kyseiset arvot, jotta varhaiskasvatuksen henkilöstöllä olisi mahdollisuus saada tietoa vanhempien tämänhetkisistä ajatuksista ja arvoista. Käsittelen aineistoa vanhempien näkökulmasta.

Rajasin työtäni heti alkuvaiheessa, mutta aiheeni täsmentyi lopulliseen muotoonsa tekemisen edetessä. Alussa työni käsitteli myös lapsien arvomaailmaa, mutta työni edetessä rajasin heidät työni ulkopuolelle. Olisi kuitenkin ollut mielenkiintoista tutkia lasten kokemuksia ja mielipiteitä arvoista ja päivähoidosta. Mielenkiintoista olisi ollut myös tutkia päivähoitossa yksittäisten työntekijöiden arvoja varhaiskasvatuksessa ja niiden vaikutusta työhön sekä sitä, miten ne olisivat mahdollisesti poikenneet varhaiskasvatussuunnitelmassa mainituista arvoista, mutta tällöin aiheestani olisi tullut liian laaja.

Tutkimukseni toteutin kyselylomaketutkimusta sekä teemahaastattelua käyttäen. Työssäni haen vastausta kysymykseen, mitä arvoja vanhemmat pitävät tärkeänä päivähoitossa. Käyttämäni aineiston keräsin Valkosenmäen päiväkodilta.

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat:

- Mitkä arvot vanhemmat kokevat varhaiskasvatuksessa tärkeiksi?
- Kokevatko vanhemmat, että arvot toteutuvat päiväkodin toiminnassa?

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO

5.1 Kohderyhmä

Opinnäytetyössäni vastausmahdollisuus annettiin kaikille Valkosenmäen päiväkodissa olevien lasten vanhemmille. Tarkoituksena oli, että vanhemmat voivat lasta hakieksaan täyttää kyselylomakkeen päiväkodilla siihen varatussa tilassa, tai halutessaan lomakkeen sai ottaa mukaan ja täyttää kotona.

5.2 Kyselylomaketutkimus

Kyselylomake on perinteinen tapa kerätä tietoa eikä se merkitse ainoastaan postilaatikoon kolahtavaa lomaketta, jonka tutkittava vastattuaan postittaa sille varatussa kuoressa takaisin. Kyselyn muoto vaihtelee tarkoituksen ja kohderyhmän mukaan. Joskus tutkija itse on paikalla aineistonkeruussa. Aineistoa voidaan kerätä yksittäin, kuten esimerkiksi kirjekyselyssä, tai sitä voidaan kerätä usealta henkilöltä samanaikaisesti. (Valli 2007, 102.)

Kyselytutkimuksessa (survey-tutkimus) aineistoa kerätään joltakin perusjoukkoa edustavalta otokselta kirjallisesti. Tämä menetelmä sopii hyvin mielipiteiden ja asenteiden tutkimiseen, joskin on muistettava, ettei tuloksia voida irrottaa asiayhteydestä, eli ne eivät ole yleistettävissä. (Teirilä & Jyväsjärvi 2001, 15.)

Survey-tutkimus soveltuu hyvin kasvatusalan yleisen pintatiedon hankkimiseen arvoista, asenteista, uskomuksista ja mielipiteistä. Tulokset ovat kuitenkin vain yleiskartoitus eikä tarkoituksena yleensä olekaan yleispätevien lauseiden tai teorioiden todentaminen. Menetelmän etuna voidaan pitää sen tehokkuutta tiedonmäärän hankinnassa laajoilta väestöryhmiltä, esimerkiksi tutkittaessa kasvatusta koskevia ajatuksia, arvoja, odotuksia ja toiveita. Menetelmän haittana kuitenkin on tulosten pintapuolisuus, sillä tuloksiin vaikuttavat tekijät voivat jäädä selittämättä ja tieto ei aina ole tarkkaa; esimerkiksi kyselylomakkeen teksti voidaan tulkita eritavalla ja mahdollisesti myös väärin. (Heinonen 1989, 325–326.)

Lomaketta tehdessä kannattaa sen pituutta miettiä huolella. Liian pitkä lomake saa vastaajan luopumaan vastaamisesta jo ennen lomakkeeseen tutustumista. Lomakkeen pituutta miettiessä kannattaa huomioida kohderyhmä: huomioon täytyy ottaa muun muassa heidän lukutaitonsa, aihealue sekä aiheen merkitys vastaajalle, sillä nämä seikat vaikuttavat vastaamisinnostukseen. Yleisenä ohjenuorana kyselylomakkeen pituudessa voidaan pitää alakouluikäisten lasten kohdalla kahta sivua ja aikuisten kohdalla viittä sivua. (Valli 2007, 104.)

Edullisin tapa kerätä aineistoa on tehdä kysely isolle ryhmälle samanaikaisesti, mutta niin, ettei tutkija ole itse paikalla. Näin aineisto saadaan nopeasti ja voidaan helposti seurata ketkä ovat vastanneet ja ketkä eivät. Yleensä näin saadaan hyvä vastausprosentti sekä tutkimukselle luotettavuutta. Vastausohje osoittautuu tärkeäksi tekijäksi kyselyn onnistumisen kannalta, mikäli tutkija ei itse ole paikalla, joten sen kirjoittamiseen tulee kiinnittää myös huomiota. Vastausohjeiden tulee olla lyhyet ja napakat, mutta silti hyvin tarkat. (Valli 2007, 108.)

5.2.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelussa on yleistä, että haastattelun aihepiiri on tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Teemahaastattelua käytetään paljon kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston keräämiseen, sillä se vastaa usein hyvin tutkimuksen lähtökohtia. (Hirsjärvi 2001, 195.)

Teemahaastattelussa on oleellista se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen teemojen varassa. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, koska haastattelun aihepiirit, eli teema-alueet ovat tiedossa. Kuitenkin siitä puuttuu strukturoidulle haastattelulle ominainen kysymysten tarkka muoto ja järjestys. Tärkeitä suunnitteluvaiheissa onkin haastatteluteemojen suunnittelu. (Hirsjärvi & Hurme 1998, 36, 41.)

5.3 Aineiston keruu kyselylomakkeella

Kokosin aineiston käyttämällä kyselylomaketta. Kyselylomakkeen rakenteen muotoilin yksinkertaiseksi ja helpoksi vastata. Vanhemmille suunnatussa kyselylomakkeessa oli lueteltu arvoja, joista heidän tuli valita viisi heidän mielestään varhaiskasvatuksessa tärkeintä ja laittaa nämä arvot numeroilla tärkeysjärjestykseen.

Järjestin vastaajille rauhallisen huoneen, jossa heillä oli aikaisemmin ilmoittaminani päivinä mahdollisuus vastata kyselylomakkeeseen lastaan hakiessaan. Huoneessa oli vastauksille palautuslaatikko, johon lomakkeet palautettiin nimettöminä. Tein lapsista huoneeseen nimilistan, johon vanhemmat kyselyyn vastattuaan laittoivat rastin oman lapsensa nimen kohdalle. Näin pystyin kontrolloimaan mikä perhe oli jo vastannut kyselyyni vastausten kuitenkin pysyessä nimettöminä. Muutama perhe otti kyselylomakkeen kotiinsa täytettäväksi ja heidän palautuksen jälkeen lomake laitettiin muiden vastausten joukkoon, joten heidänkin vastauksensa pysyivät täysin anonyyminä. Itse en ollut läsnä huoneessa vanhempien täyttäessä lomaketta, sillä halusin tarjota heille rauhallisen ja kiireettömän ilmapiirin vastaamiseen, mutta olin kuitenkin läsnä päiväkodilla ja valmiina vastailemaan heidän mieleensä tullessiin kysymyksiin.

Suoritin kyselyn tammikuussa 2010 ja aloitin saamaani aineistoon tutustumisen välittömästi. Tein taulukon johon sijoitin vanhempien vastauksista arvot ja niiden järjestyksen. Näin sain selville, mitä arvoja vanhemmat pitävät tärkeänä päivähoitossa ja suuntaa arvojen tärkeysjärjestyksestä. Taulukon valmistuttua perehdyin vastauksiin tarkemmin, muun muassa lukemalla heidän perusteluitaan valinnoilleen.

5.4 Teemahaastattelujen toteutus

Haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Haastattelun teemoina toimivat kyselylomakkeista saamani arvot.

Kyselylomakkeista saamieni vastausten lisäksi haastattelin kolmea perhettä syventävän tiedon saamiseksi. Haastattelujen tarkoituksena oli lisätiedon saaminen. Halusin saada tietoa muun muassa siitä, miten he olivat kyselylomakkeessa olevat arvot ymmärtäneet ja miten he itse kokivat ne. Lisäksi halusin vanhempien kokemuksia siitä, kohtaavatko heidän tärkeinä pitämät arvot päiväkodin arjen kanssa.

Haastattelussa kävimme läpi kyselylomakkeista saamiani tuloksia ja pohdimme mahdollisia syitä niihin. Keskustelimme heidän näkemyksistään ja kokemuksistaan, kohtaavatko nämä arvot heidän mielestään päiväkodin arjen kanssa vai onko niissä eroavaisuuksia. Lisäksi keskustelimme mahdollisista syistä (esimerkiksi yhteiskunnan muutoksista), jotka ovat voineet vaikuttaa saamiini tutkimustuloksiin ja siitä, mikä on heidän käsityksensä tuloksiin vaikuttaneista syistä.

Haastattelemini vanhempien henkilöllisyyden turvaamiseksi olen muuttanut heidän nimensä ja heidän esitellään tutkimustuloksissani vanhempina A, B ja C. Lisäksi olen heidän puhuessaan lapsistaan muuttanut lapsen nimen kohdalle sanan lapsi.

6 AINEISTON ANALYSOINTI

Kyselylomaketutkimuksen tuloksissa on hyvä muistaa, että tulokset ovat Valkosenmäen päiväkodin vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä arvoista. Tuloksiin on vaikuttanut heidän oma elämäntilanteensa ja kokemuksensa, sekä se miten he ovat arvot ymmärtäneet. Analysoin saamani aineiston kyselylomakkeista esille nousseiden arvojen näkökulmasta. Ensin käsittelin kyselylomakkeista saamieni vanhempien tärkeinä

pitämiä arvoja varhaiskasvatuksessa. Toisessa osassa pohdin haastatteluista saamani aineiston perusteella toteutuvatko kyseiset arvot päiväkodin arjessa.

Valkosenmäen päiväkodissa on kolme ryhmää Peukaloisten (3-5v.), Villihanhien (6v.) sekä Pelimannien (6v.) ryhmässä, joka sijaitsee Rantakylän yhteiskoululla. Vastausmahdollisuus annettiin kaikkien ryhmien vanhemmille. Vastausprosentiksi muodostui Peukaloisten ryhmässä 100, Villihanhien ryhmässä 88 sekä Pelimannien ryhmässä 27,27. Koko talon yhteiseksi vastausprosentiksi tuli 78.

6.1 Vanhempien tärkeäksi kokemat arvot varhaiskasvatuksessa

Aineiston analyysin myötä esille nousi selvästi kahdeksan arvoa, joita vanhemmat pitivät tärkeinä varhaiskasvatuksessa. Tärkeimmäksi arvoksi nousi selvästi turvallisuus. Toiseksi ei selvästi noussut yhtä tiettyä arvoa, vaan seitsemän seuraavaa arvoa olivat melkein samalla tasolla. Näitä arvoja olivat rehellisyys, avoimuus, yksilöllisyys, hyvä itsetunto, sosiaalisuus, lapsilähtöisyys sekä oikeudenmukaisuus. Seuraavissa alaluvuissa käsittelem suoria lainauksia kyselylomakkeissa olevista vanhempien mielipiteistä.

6.1.1 Lapsen turvallisuus

Kun yllättäviä ei-toivottuja asioita ei tapahdu, voi ihminen jatkaa elämäänsä haluamallaan tavalla, josta hän saa turvallisuuden tunteen. Turvallisuus on yhteiskunnan, lähiympäristön ja yksilön oman elämän tasapainoisuutta ja harmonista jatkuvuutta. (Puohiniemi 2002, 35.)

Puhuttaessa turvallisuudesta varhaiskasvatuksessa ja erityisesti päivähoidossa, tarkoitetaan termillä niin fyysistä, esimerkiksi toimintatilat sekä henkilökuntaa, kuin psyykkistä, esimerkiksi hoidon laatua ja vastuuta koskevia tekijöitä. (Saarsalmi 2008, 7.)

Kyselystä kävi ilmi, että vanhemmat pitivät turvallisuutta erityisen tärkeänä varhaiskasvatuksessa. Lapsen turvallinen kasvuympäristö mahdollistaa lapsen tasapainoisen kehityksen.

”Vain turvallisessa ympäristössä voi kehittyä tasapainoinen ihminen”

”Kaikki muu on turhaa, jos paikka on turvaton.”

Vanhempien vastauksista kävi ilmi, että lapsen fyysinen turvallisuus oli tärkeää, mutta myös lapsen henkinen turvallisuus nostettiin esille.

”Ilman turvallista (niin fyysistä kuin henkistä) ympäristöä ei päivähoito voi olla hyvää”

”Mikä voisi olla tärkeämpää kuin se, että tietää lapsen olevan turvassa.”

Fyysisestä turvallisuudesta esiin nousi mm. ammattitaitoinen henkilökunta ja sen riittävyys, sekä turvallinen pihapiiri. Henkisessä turvallisuudessa tärkeänä pidettiin mm. lapsen kehitystason huomioimista toiminnassa sekä lapsen turvallisen olon tunnetta, jotta hän voisi rauhassa kehittyä ja olla osana lapsiryhmää.

”Turvallinen ympäristö luo lapselle perusedellytykset tasapainoiseen ja terveeseen kehitykseen.”

”Lapsi tarvitsee oppiakseen ja kasvaakseen turvallisuutta ja turvallista ympäristöä.”

”Turvallisuus on tärkeää, että lapsi voi toteuttaa lapsen tarpeita turvassa ilman pelkoa ulkopuolisista uhkista.”

Vanhempien mielestä turvallisuus on kaiken alku ja juuri. Heidän mielestään varhaiskasvatuksessa turvallisuus on tärkeintä, sillä jos lapsi ei tunne ympäristöään turvallisiksi, ei hän voi rauhassa kasvaa ”hyväksi” ihmiseksi. Jos lapsi voi turvallisessa ympäristössä kasvaa, toteutuvat muutkin kasvatuksen arvot ja niiden siirtäminen lapselle on helpompaa.

6.1.2 Rehellisyys vuorovaikutuksessa

Rehellisyys on totuudessa pysymistä ja sen noudattamista. Rehellinen ihminen haluaa tehdä oikein sekä pitää sanansa ja sopimuksensa. Ihmisten välillä rehellisyys toimii luottamuksen luojana sekä auttaa sen säilyttämisessä. (Heikkonen 1993, 116.)

Varhaiskasvatuksessa rehellisyys koettiin tärkeäksi. Rehellinen tulee olla niin itselleen kuin toisillekin.

”Rehellinen tulee olla itselle ja muille. Helpottaa elämää.”

”Rehellisyys maan perii – sanonta on mielestäni hyvä perusta hyvälle elämälle.”

Lapselle tulee vanhempien mielestä opettaa kuinka olla rehellinen ja sen kannattavuus. Kuten vanha sanontakin menee, valheella on lyhyet jäljet. Vanhemmista rehellisyyden opettaminen on tärkeää ja siihen tulisi kannustaa, sillä totuus tulee kuitenkin ilmi joskus.

”Rehellinen pitää olla, valheella lyhyet jäljet. Pitää uskaltaa kertoa miten asia/asiat on mennyt.”

”Rehellisyys opitaan jo pienenä ja se on tärkeää tulevaisuutta varten.”

Vanhemmat myös painottivat kasvatushenkilöstön ja vanhempien keskeisen rehellisyyden merkitystä. Suhteen tulee olla rehellinen molemmin puolin, niin hyvissä kuin huonoissakin asioissa. Vanhemmat toivoivat, että heille sanottaisiin rehellisesti miten lapsen päivä on mennyt. Kun puhumme rehellisesti lapsen asioista, olemme kaikki tietoisia oikeasta tilanteesta ja näin voimme tehdä parhaamme lapsen kasvun tukemiseksi.

”Rehellisyys – että puhutaan suoraan lasta koskevista ongelmista ja että myös lapsi opetetaan rehellisyyteen.”

”Rehellisyys molemmin puolin on tärkeää.”

Rehellisyys on yksi tärkeä tekijä vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välillä. Kun olemme rehellisiä puolin ja toisin, voimme tehdä parhaamme lapsen hyväksi.

6.1.3 Avoin vuorovaikutus

Heikkonen (1993, 117) kuvaa avoimuutta kirjassaan seuraavasti: ”Avoimuus on oman sisimmän rehtiä sekä läheistä ja uskottavaa vapaata ilmaisemista kaikille”.

Avoimuus auttaa ihmistä ymmärtämään, että häntä kunnioitetaan ja arvostetaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Avoimuus koettiin varhaiskasvatuksessa yhtä tärkeäksi arvoksi kuin rehellisyys. Eri-tyisesti vanhemmat painottivat vastauksissaan heidän ja päiväkodin henkilökunnan välistä avoimuutta.

”Avoimuus on edellytys hyvälle yhteistyölle kodin ja päivähoidon välillä.”

”Molemminpuolinen avoimuus mielestämme takaa päivähoiton mutkattoman sujumisen.”

”Tärkeää mielestämme on avoimuus, se että päivähoito, sen arvot, kasvatustavoitteet ja –tavat, käytännöt jne. on avointa ja läpinäkyvää kotiin päin. Ja että puolin ja toisin välit vanhempien ja henkilökunnan välillä ovat avoimet ja välittömät.”

Avoimuutta pidettiin tärkeänä vanhempien ja kasvatushenkilöstön välillä, jotta lasta koskevista asioista voitaisiin puhua suoraan. Vanhemmat nostivat avoimuuden esille juuri tästä näkökulmasta voimakkaasti. Heidän mielestään lasta koskevista asioista tulee voida puhua avoimesti ja luottamuksellisesti, olivat asiat sitten minkälaisia tahansa.

”Avoimuus vanhempien ja lasta hoitavien ihmisten välillä on tärkeää kaikissa lasta koskevissa asioissa. Samoin lasta on kannustettava puhumaan avoimesti asioista.”

”Päivähoito ei onnistu, jos asioista ei keskustella avoimesti. Mielestäni tämä päiväkotiki on ollut hyvin mukana lapseni ongelmakohtien ratkaisussa, kun asioista on puhuttu avoimesti.”

Vastauksista ilmeni myös vanhempien toive opettaa lapsillekin avoimuutta. Lasten tulisi voida ja uskaltaa kertoa avoimesti asioistaan ja tunteistaan.

”Lapselle tulee olla avoin, jotta hän myös oppii avoimesti käsittelemään asioita.”

Vanhempien mielestä lapsen olisi hyvä oppia avoimuus jo varhain, sillä sen vaikutus seuraa läpi koko elämän ja se helpottaa elämää tulevaisuudessa.

6.1.4 Lapsen yksilöllisyys

Jokainen ihminen on tiedostava ja toimiva yksilö ja muodostaa näin ollen henkisen ja fyysisen kokonaisuuden. Hänen persoonallisuutensa on yksilöllistä, mikä erottaa hänet muista ihmisistä. Jokainen ihminen on ainutkertainen ja hänellä on oikeus osoittaa omat kykynsä ja luoda oman asemansa liittymällä ja sitoutumalla yhteiskuntaan. (Heikkonen 1993, 53–54.)

Lapsen yksilöllisyyden huomioimista pidettiin tärkeänä. Lapsen vahvuuksia ja heikkouksia sekä hänen persoonallisuuttaan tulee tukea.

”Yksilöllisyys – Jokainen on oma pieni ihminen, vaikka ryhmä olisi suuri, jokaisen minuus tulisi löytyä.”

”Mielestämme päivähoidon tulee osata ”kasvattaa”/tukea lasta omana itsenään, ei noudattaa samaa kaavaa jokaisen lapsen kohdalla.”

Vanhemmat kokivat yksilöllisyyden tärkeänä lapsen minäkuvan ja yksilöllisen kehittymisen kannalta. Heidän mielestään lapsen vahvuuksia ja heikkouksia tulisi tukea ja kannustaa lasta olemaan yksilöllinen persoona.

”Jokainen lapsi on yksilö. On huomioitava lapsen heikkoudet ja vahvuudet.”

Jokainen lapsi on yksilöllinen ja hänen kehitystään tulisi tukea yksilöllisesti. Vanhempien mielestä lapsi ei saa olla vain yksi muiden joukossa, vaan hänen yksilöllisyytensä on huomioitava ja sitä on tuettava.

”Henkilökunta kuuntelee meitä vanhempia, kun kerromme millainen lapsi on, ja ottaa tämän myös toiminnassa huomioon. Ujoa ei moitita arkuudesta ja vilkkaampi saa tilaisuuksia toimintaan ja liikkumiseen.”

”Lapsi on otettava huomioon yksilönä ja tunnettava lapsen heikkoudet ja vahvuudet, jotta häntä voidaan tukea ja kannustaa oikeissa asioissa.”

Näin lapsi voi kasvaa aikuiseksi omana itsenään ja hänelle voi muodostua hyvä minäk kuva.

6.1.5 Hyvän itsetunnon tukeminen

Lapsen myönteinen minäkäsitys ja positiiviset odotukset heijastuvat muista myönteisinä ihmissuhteina. Jos lapsella on heikko itsetunto, hänellä on yleensä ristiriitainen suhtautuminen sekä itseensä että muihin ihmisiin. Hän saattaa olla epäluuloinen muita kohtaan ja pelätä muiden taholta kielteistä suhtautumista, sekä hänellä herää helposti uhan ja turvattomuuden tunteita. Näin hänen asenteensa itseensä ja kielteiset odotukset muihin nähden heijastuvat toverisuhteisiin ja käyttäytymiseen. (Laine 2006, 83.)

Vanhemmat kokivat lapsen hyvän itsetunnon tärkeäksi. Lapsen itsetuntoa voidaan kehittää vahvuuksia ja heikkouksia tukemalla.

”Autetaan lasta löytämään itsestään ne vahvat puolet, tuetaan heikoissa osa-alueissa.”

”Hyvällä itsetunnolla varustettu lapsi pärjää sosiaalisissa tilanteissa ja kestää paremmin myös vastoinkäymisiä.”

Hyvää itsetuntoa vanhemmat pitivät lastensa tulevaisuuden kannalta tärkeänä. Heidän mielestään hyvän itsetunnon omaava henkilö pystyy itsenäisiin päätöksiin ja tekoihin, eikä hänen tarvitse mennä virran mukana.

”Kun ihmisellä on hyvä itsetunto hän pärjää elämässä paremmin ja luottaa itseensä.”

”Hyvä itsetunto – hyvä perusta elämälle eteenpäin.”

”Hyvän itsetunnon omaava voi tehdä omiakin ratkaisuja. Ei tarvitse mennä porukan mukana, jos se ei ole oikein.”

Hyvän itsetunnon tukeminen on tärkeää jo varhaisessa lapsuudessa, sillä lapsi aloittaa minäkuvansa luomisen jo varhaisessa vaiheessa ja tähän vaikuttaa paljon hänen ympäristöltään saamansa palaute. Palautteella on suuri merkitys, sillä lapsi muodostaa mielipiteensä itsestään saamansa palautteen kautta.

”Hyvä itsetunto on pohja kaikelle elämässä. Sen muodostumiseen tarvitaan aikuisen kannustamista ja kavereiden hyväksyntää.”

”Lapsen itsetunnon tukeminen ja kannustaminen tärkeää.”

Hyvä itsetunto kulkee mielestäni käsi kädessä yksilöllisyyden tukemisen kanssa ja vanhempien vastauksista oli huomattavissa samankaltaista ajattelua. Jos ihmisellä on hyvä itsetunto, hän uskaltaa olla myös yksilöllinen, jolloin hänen ei tarvitse olla niin kuin kaikki muutkin.

6.1.6 Lapsen sosiaalisuus

Kuokkanen (2006, 25) kuvailee lapsen sosiaalisuutta seuraavasti: ”Sosiaalinen osallisuus on lapsen perustavoite, osallistumalla lapsen huomio suuntautuu koko sosiaaliseen ympäristöön. Lapset ottavat vaikutteita toistensa tekemisistä ja näin ollen he oppivat suuntaamaan huomionsa sekä omaan toimintaan sekä samalla siihen mitä ympärillä tapahtuu. He tutustuvat uusiin tulokkaisiin ja ovat tietoisia siitä, mitä toiset lapset parhaillaan tekevät. Lisäksi lapset ovat sosiaalisesti joustavia, heillä on halua ja kykyä ymmärtää toisten lasten toiveita, ja heidän toimintaansa ohjailevat motiivit ja tavoitteet kuten aikuisella.”

”Toiset huomioonottaminen, toisten kanssa toimeen tuleminen ja asioiden esille tuominen on tärkeää.”

Ihmisen sosiaalinen käyttäytyminen vaihtelee; sosiaalista käyttäytymistä on prososiaalisuus ja epäsosiaalista käyttäytymistä on aggressio. Motiivit toimivat käyttäytymisemme lähtökohtana. Prososiaalisuutta motivoi yleensä vilpitön halu auttaa toista ihmistä ja tyypillistä on vapaaehtoinen spontaani toiminta toisen hyväksi odottamatta vastapalvelua tai välitöntä hyötyä. Sosiaalisuuden ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi antaminen, jakaminen, tukeminen, suojeleminen, huolenpito ja lohduttaminen. Tällaisten taitojen avulla lapsi tulee helposti kavereiden hyväksymäksi ja nämä taidot helpottavat myös kaverisuhteiden solmimista ja ylläpitämistä. (Laine 2006, 76–77.)

”Osa ottaa muutkin huomioon, eikä aina pidä omista mielipiteistään kiinni.”

Elämässä kohtaa monenlaisia ihmisiä. Tärkeää olisi kuitenkin tulla erilaisten ihmisten kanssa toimeen. Vanhempien mielestä sosiaalisuutta on hyvä harjoittaa jo varhaiskasvatuksessa. Heidän mielestään on tärkeää opettaa lapsille kuinka tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

”Sosiaalisuus on tärkeää elämässä, on tultava ihmisten kanssa toimeen ja oltava kaikkien ”kaveri”.”

”Toisten hyväksyminen erilaisine piirteineen on tärkeää.”

Osa lapsista tulee päivähoitoon juuri sosiaalisuuden takia. Heidän vanhempansa haluavat, että heidän lapsensa tutustuisi toisiin lapsiin ja saisi heistä kavereita. He haluavat lastensa kohtaavan erilaisia ihmisiä ja opettelevan kuinka tulla heidän kanssaan toimeen.

”Päiväkodin keskeisempiä tavoitteita on mielestäni lasten sosiaalisuuden kehittäminen. Opitaan olemaan ryhmässä ja hyväksymään erilaiset ihmiset.”

”Päivähoidon tehtävä on myös opettaa sosiaalisia taitoja lapsille. Miten ollaan toisten kanssa, mitä saa tehdä toiselle ja mitä ei, miten kaverit otetaan huomioon jne.”

”Hyväksyttävä ja osattava toimia sosiaalisesti erilaisissa tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa.”

Vanhempien vastauksista oli tulkittavissa, että he haluaisivat lastensa oppivan sosiaalisia taitoja, sillä heistä se luo tulevaisuudelle paremman perustan. Moni asia helpottuu elämässä, jos osaa käyttäytyä sosiaalisesti. Esimerkiksi päiväkodissa lapsen ei tarvitse olla kaveri kaikkien muiden lasten kanssa, mutta hänen kuitenkin toivotaan tulevan toimeen heidän kanssaan.

”Nyky-yhteiskunnassa pärjääminen ilman sosiaalisuutta lienee mahdotonta. Kulttuurit sekoittuvat kovaa vauhtia. Kaikki globalisoituu ja vain suvaitseva ja sosiaalinen ihminen voi toimia sellaisessa ympäristössä.”

Sosiaalisiin taitoihin monet vanhemmista sisällyttivät suvaitsevaisuuden sekä osittain myös vuorovaikutustaidot.

6.1.7 Lapsilähtöinen työ

Lapsilähtöisessä kasvatuksessa tarkastellaan kasvatusta lapsen näkökulmasta, lapsen kasvatustapahtumana, ei aikuisen kasvattamisen strategiana. Aikuisen tehtävä on toimia oppimisen tukijana ja aktiivisen kasvu ympäristön luoja lapselle. Lapsilähtöinen kasvatusta korostaa lapsen ominaislaatua ja tämän kohtaamista yksilönä. Keskeistä lapsilähtöisessä kasvatuksessa ei ole se mitä lapsesta pitäisi tulla, vaan se, mitä hän jo on. (Kuokkanen 2006, 27.)

Kyselyssä kävi ilmi, että vanhempien mielestä on kasvatushenkilöstön tärkeää tehdä työtä lapsilähtöisesti. Lapsen tarpeet tulee huomioida sekä arki tulee järjestää niitä vastaamaan.

”Toiminta lähtee lapsen/lasten tarpeista ja kiinnostuksen kohteista ainakin osittain, lapsen maailman ymmärtäminen ja kehitysvaiheiden tiedostaminen.”

”Toiminnan tulee perustua lasten maailmaan.”

”Päivähoidon toiminnan tulee olla lapsilähtöistä niin, että otetaan huomioon lasten toiveet ja tarpeet, ryhmän ominaisluonne jne. ja arjen tilanteet pyritään järjestämään juuri näiden lasten tarpeita vastaaviksi.”

Lapsen ikä- ja kehitystaso täytyy huomioida toimintaa suunniteltaessa ja muistaa antaa lapselle tilaa olla lapsi. Myös vapaan leikin mahdollisuutta pidettiin tärkeänä sekä aikuisen antama hoiva ja aito välittäminen lapsesta nousivat esille.

”Lapselle annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vapaaseen leikkiin. Leikki on mielestäni tärkeimpiä asioita päivähoidossa.”

”Huomioitava lapsen eri herkkyysvaiheet, halu oppia ja tehdä asioita aikakausittain.”

”Lapsen omista mielenkiinnon kohteista ja luovuudesta lähtevä toiminta on mielestäni tärkeää oppimisen kannalta.”

”Lapsilähtöinen ajattelumalli, jossa toiminta suunnitellaan lapsen tarpeita ja lapsen ikätaso huomioiden sekä luovuutta kannustaen on meille tärkeä asia.”

Vanhempien vastaukset voisi kiteyttää yhteen lauseeseen:

Täytyy muistaa, että kasvatushenkilöstö on päivähoidossa vain lapsia varten, heidän kasvuaan ja kehitystään tukemassa.

6.1.8 Lapsen oikeudenmukainen kohtelu

Oikeudenmukaisuus edellyttää, että jokaisella ihmisellä on oikeus elämään, vapautteen, tasa-arvoon ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Yksilö syntyy vapaana ja tasa-vertaisena oikeuksiltaan. Ihmisten erottelun ja lajittelun peruste ei saa olla rotu, väri, sukupuoli, kieli, uskonto, mielipide, syntyperä tai varallisuus. (Heikkonen 1993, 88.)

Kyselyn tuloksista ilmeni, että vanhemmille on tärkeää oikeudenmukaisuus varhaiskasvatuksessa. Vanhempien mielestä lasten tulisi oppia oikeudenmukaisuutta mahdollisimman varhain, jotta he sisäistäisivät sen ja he osaisivat myös aikuisiällä toimia jo lapsena saamansa toimintamallin mukaisesti.

”Kun lapselle opetetaan oikeudenmukaiset toimintatavat jo päivähoidossa, oppivat he toimimaan oikeudenmukaisesti myös vanhemmalla iällä.”

”Hoidon täytyy olla oikeudenmukaista ja tasapuolista. Kaikki lapset ovat tasa-arvoisia ja ristiriitatilanteet ratkaistaan oikeudenmukaisesti kaikkia kuunnellen.”

Oikeudenmukaisuutta toivottiin myös opetettavan lapsille. Aikuisen oma esimerkki koettiin parhaaksi menetelmäksi opettaessa lapsille oikeudenmukaisuutta. Kun toimimme itse oikeudenmukaisesti ja perustelemme päätöksemme lapsille, on lasten helpompi ymmärtää päätöksiämme sekä sisäistää toimintamalli.

”Lapselle tulee olla oikeudenmukainen ja selittää myös miksi. Näin hän oppii olemaan sitä myös muille, eikä tekisi kohtuuttomia vaatimuksia itseään eikä muita kohtaan.”

”Toivon, että lasta kohdellaan oikeudenmukaisesti, sekä opetetaan olemaan oikeudenmukainen suhteessa toisiin lapsiin.”

Jokaista lasta tulee kohdella oikeudenmukaisesti ja samanvertaisesti kuin ryhmätovereitakin. Tasavertainen lasten huomioiminen koettiin tärkeäksi, koska sillä on vaikutusta edellä mainitsemiini arvoihin. Kaikilla tulisi olla tasavertainen kohtelu, huomioiden lasten yksilöllisyys.

6.2 Miten vanhemmat kokevat arvojen toteutuvan päiväkodin arjessa

Vanhempien mielestä Valkosenmäen päiväkodin arvot kohtaavat heidän tärkeänä pitamiensä arvojen kanssa. Kyselyni tuloksista vastaus oli huomattavissa, ja tulkintaani vahvisti kolmen vanhemman haastattelut. Seuraavissa alaluvuissa käytän suoria lainauksia haastatteluistani.

Vanhempien mielestä päiväkodin arvot ovat ajankohtaisia ja realistisia. Ne ovat arkipäiväisiä ja tärkeitä varhaiskasvatuksen näkökulmasta.

”Kyllähän nämä sellasia lapsilähtöisiä ovat. Et nää arvot liittyä siihen, että lasta arvostetaan ja lapselle pyritään antamaan paras mahdollinen hoito.” (Vanhempi B)

Heidän mielestään päiväkodin nykyiset arvot ovat juuri sellaiset kuin he haluavat niiden olevan. Niissä on huomioitu lapsen kehitys ja oikeus lapsuuteen, mutta myös henkilökunnan suhde vanhempiin.

”Tää on vähän tämmönen kimppu, jossa on vaan eri tulokulmia siihen samaan asiaan, et jos ajatellaan et siinä keskiössä on sen lapsen persoonallisuuden ja identiteetin rakentuminen.”

(Vanhempi A)

6.2.1 Päiväkodin turvallisuus

Vanhemmat kokivat päiväkodin ja sen ympäristön turvalliseksi lapsen kasvuympäristöksi. Heidän mielestään tilat ovat kunnolliset ja henkilökunta on ammattitaitoista sekä luotettavaa, ja ryhmien mitoitus (lasten ja aikuisen määrä ryhmässä) on hyvä. Turvallinen päiväkotiki rakentuu heidän mielestään turvallisesta kasvuympäristöstä sekä ammattitaitoisesta henkilökunnasta.

”Tietysti se, että ympäristö on turvallinen, siellä ei ole mitään vaaratekijöitä. Ja ihan tämmönen fyysinen turvallisuus, joka voi olla. Mut sit taas toisaalta siihen liittyy myös tää turvallinen kasvuympäristö, semmonen perusturvallisuus.”

(Vanhempi A)

”Kyll se korostuu, ku ei ole oman valvovan silmän alla lapsi, niin kyll mä oletan et täällä pitää sitä porukkaa olla sen verran ja osaa työnsä.”

(Vanhempi C)

Lisäksi avoin ja rehellinen kommunikaatio henkilökunnan ja vanhempien välillä koettiin lisäävän turvallisuuden tunnetta vanhemmilla. He kokivat sen lisäävän turvallisuuden tunnetta, koska he tiesivät kenen kanssa heidän lapsensa viettävät päivänsä ja tiesivät heidän olevan ”hyvissä käsissä”, ja näin ollen töihin pystyi itse menemään ilman huolta lapsen turvallisuudesta.

”Hetä on tossa voinu jutella ja selvittää niitä (mahdollisia ongelmia) ja ne on heti huomioitu.”

(Vanhempi C)

Viime vuosina lehdissä on kirjoitettu erilaisista tapaturmista, joita on sattunut päiväkodeissa. Kysyin asian mahdollista vaikuttamista tuloksiin; onko se vaikuttanut heidän käsitykseensä lasten turvallisuudesta päiväkodissa. He eivät kuitenkaan kokeneet sen vaikuttaneen ainakaan heidän omiin mielipiteisiinsä. Kuitenkin he nostivat esille, ettei turvallisuutta olisi osannut ajatella arvona, vaan se olisi ollut itsestäänselvyys, ilman valitettavia tapaturmia.

”En usko. En pysty toisten puolesta vastaamaan, mutta ite koen et ei se ole vaikuttanu se tekijä.”

(Vanhempi A)

”Nykyaikana kun on sattunu ja tapahtunu kaikenlaista, ni se voi olla et se nostaa sitä.”

(Vanhempi C)

Heidän mielestään tapahtumat ovat olleet valitettavia, mutta he eivät kyseenalaistaneet päiväkodin turvallisuutta aikaisempaa enempää.

6.2.2 Rehellisyys ja avoimuus vuorovaikutuksessa

Vanhempien mielestä arvoista rehellisyys ja avoimuus ovat lähellä toisiaan. Toisen arvon täytyessä onnistuu todennäköisesti myös toinen. Lisäksi avoimet ja rehelliset välit vanhempien ja henkilökunnan välillä kasvattavat luottamusta ja turvallisuuden tunnetta vanhemmilla.

”Minä en nää sitä semmosen arvona et se olis tietynlainen vain päiväshoidolle.”

(Vanhempi B)

Avoin kommunikaatio vanhempien ja henkilökunnan välillä on tärkeää lapsen kasvun tukemisen kannalta. Tiedon tulee kulkea puolin ja toisin, jotta molempien osapuolet ovat tietoisia lapsen tämänhetkisestä tilanteesta. Avoin kommunikaatio ja tiedonkulku

ovat mahdollista vain, jos henkilökunnan ja vanhempien välit ovat avoimet ja rehelliset.

”Voi puhua avoimesti, mutta ei välttämättä kaikistellen rehellisesti suoraan. Mä toivon et on täällä semmonen et jos jotain mitä täällä huomaa mitä ei kotona hokase ni otettais täällä heti puheeksi.”

(Vanhempi C)

Vanhemmat kokivat voivansa luottaa henkilökuntaan ja heidän mielestään välit ovat avoimet ja rehelliset. Heidän mielestään henkilökuntaa on helppo lähestyä myös vaikeissa asioissa. Heillä on tunne, ettei heitä väheksytä tai moitita, vaan heihin suhtaudutaan myönteisesti ja he tietävät saavansa tukea.

”Minusta se avoimuus ja rehellisyys pohjautuu sille rakentuneelle vuorovaikutukselle. Sit ku ne perusasiat on kunnossa, ni silloin ne asiat ja aiheet, on mitä tahansa, voidaan käsitellä ja niitä voidaan tarkastella, niinku vaikeitaki kysymyksiä monestaki näkökulmasta.”

(Vanhempi B)

Vanhemmat nostivat esille myös tuonti- ja hakutilanteiden merkityksen. Muutaman sanan vaihto päivittäin henkilökunnan kanssa tukee avointa ja rehellistä vuorovaikutusta ja luo mahdollisuuden tarvittaessa myös ongelmien esille ottamiseen.

”Siinä kaiken arjen hulinan keskellä vaihdetut kommentit aamuin illoin, haettaessa ja tuodessa minusta ne on semmosia.”

(Vanhempi A)

Vanhempien mielestä pienten arkipäiväisten kuulumisten vaihtaminen luo vahvemman pohjan kommunikaatiolle, ja sen ollessa kunnossa on helppo ottaa puheeksi myös vaikeammat asiat.

6.2.3 Sosiaalisuus ja lapsilähtöinen työtapa

Päiväkodissa jokainen lapsi on oma yksilönsä ja hänet tulee huomioida sellaisenaan. Lapsilähtöisyys pyrkii tukemaan jokaisen yksilöllisyyttä sekä kasvatustyötä pyritään tekemään lapsien näkökulmasta. Vanhemmat kokivat lapsilähtöisyyden tärkeäksi, koska päivähoitossa henkilökunta on juuri lapsia varten.

”Moni henkilökunta sais mieltii ja kattoo peiliin et minkä takii sitä ollaan töissä, et ollaanko sitä lapsia varten vai miks.”

(Vanhempi C)

Vanhempien mielestä Valkosenmäen päiväkodilla työtä tehdään lapsilähtöisesti ja lapset huomioiden. He kokivat, että heidän lapsensa tulee hoidossa nähdä, kuulla ja huomioida. Toiveena oli, että lasten mielipiteitä huomioitaisiin enemmän toiminnan suunnittelussa, mutta samalla he kuitenkin nostivat itse esille sitä rajaavat tekijät, kuten esimerkiksi resurssit.

”Kyll se toteutuu ku aattelee mitä noi viikkosuunnitelmat ja toiminta on ja miten lapsi tykkää täällä olla.”

(Vanhempi C)

”Ei ole ihan sama, että sitä lasta kuunnellaan, vaan se että se lapsi vaikuttaa siihen mitä ympärillä tapahtuu. Kyll mä tiän et teillä on käytännön arjessa ja mä tiän et jos lapsilta kysytään vuosittain ”Minkälainen sinun päiväsi on?” ja ”Mitä haluaisit tehdä?”, niin sehän on sitä.”

(Vanhempi B)

Vanhemmat kokivat sosiaalisuuden tärkeänä osana heidän lastensa hoitoa. Koska lapsiryhmässä jokainen on omanlaisensa yksilö, joutuu heidän lapsensa opettelemaan kuinka tulla toimeen kaikkien kanssa.

”Se on yks tärke syy miks meidän lapsi on täällä, että tota oppii olemaan ryhmässä ja toimimaan, erilaisten ihmisten kanssa tulee toimeen.”

(Vanhempi C)

Sosiaalisia taitojen harjoittelupaikkana päivähoito on vanhempien mielestä hyvä, sillä siellä lapsi saa turvallisessa ympäristössä opetella ja harjoittaa taitojaan.

6.2.4 Yksilöllisyyden ja hyvän itsetunnon tukeminen sekä lapsen oikeudenmukainen kohtelu

Jotta lapsen oma minuus pystyy rakentumaan ja kehittymään, täytyy lapsi nähdä yksilönä. Tällöin hänen vahvuuksiaan ja heikkouksiaan voidaan tukea ja kehittää.

Päivähoidossa pyritään tukemaan jokaisen lapsen yksilöllistä kehitystä ja se onnistuu parhaiten, kun kohtaa jokaisen lapsen omana persoonallisena yksilönään. Vanhempien mielestä Valkosenmäen päiväkodilla jokaiselle lapselle annetaan tilaa olla oma itsensä. Heidän mielestään heidän lapsensa kohdataan yksilönä. Lapsen kohtaamista yksilönä tukevat vanhempien mielestä mm. kasvatuskumppanuuskeskustelut, jolloin vanhemmat ja kasvatuskumppani kokoontuvat keskustelemaan lapsesta. Tällöin tieto lapsesta lisääntyy henkilöstöllä ja vanhemmilla eri näkökulmista, ja koska vanhemmat tuntevat lapsensa parhaiten, heillä on tietoa jonka avulla lapsen yksilöllinen kohtaminen toteutuu paremmin.

”Just noi kasvatuskumppanuus keskustelut on mun mielestä ollu hyviä tilanteita puhuu just siitä, kuka se lapsi on ja mikä on sille niinku ominaista.”

(Vanhempi A)

”Kyll mun mielestä täällä huomioidaan lapsi yksilönä hyvin ja just toi kasvatuskumppanuus vielä auttaa siinä.”

(Vanhempi B)

Kun lapsi kohdataan yksilönä sekä hänen heikkouksiaan ja vahvuuksiaan tuetaan, tuemme myös samalla hyvän itsetunnon kehittymistä. Lapsi rakentaa oman minäkuvansa aikuisten puheiden sekä käyttäytymisen perusteella. Se, miten aikuinen puhuu lapselle ja kuinka käyttäydymme lapsen lähestyessä meitä, on suuressa merkityksessä. Tämän vuoksi aikuisen tulisi olla avoimia lasta kohtaan sekä antaa hänelle positiivista palautetta hänen suorituksistaan. Lisäksi lapsen minäkuvaa ja hyvää itsetuntoa kehittävät kaverisuhteet, joihin päivähoitossa pyritään luomaan hyvät mahdollisuudet.

”Mun mielestä on tosi tärkeää se, miten henkilökuntaki puhuu lapselle tai lapsen asioista, puhuuko lapsen asioista lapsen kuullen tai keskenään. Totta kai on tilanteita ku tuntuu et hitsiläinen ku toiki tulee tohon, mutta antaako sen näkyä et se lapsi ite vaistoo...”

(Vanhempi C)

Vanhemmat kokivat, että heidän lastensa myönteistä minäkuvan kehittymistä tuetaan tarpeeksi päivähoitossa. Heidän mielestään henkilökunta suhtautuu hyvin ja ammattimaisesti lapsiin. Myös kaverisuhteiden merkitystä he korostivat itsetunnon nostattajana. Vanhemmat kokivat, että heidän lapsensa itsetunto on kehittynyt kaverisuhteiden myötä ja he korostivat tässä yhteydessä päivähoiton merkitystä. Heidän mielestään päivähoito on lapselle hyvä paikka luoda ensimmäisiä ystävyyssuhteita ja he kokivat henkilöstön antavan lapselle siihen hyvän mahdollisuuden.

”Kun se perusturvallisuus on kunnossa, niin silloin pystyy lähtee rakentamaan niitä vuorovaikutussuhteita ja sitä suhdetta kuka minä olen ja kuka minä olen suhteessa kavereihin.”

(Vanhempi B)

Haastattelemani vanhemmat kokivat vaikeaksi määritellä onko päivähoito oikeudenmukaista Valkosenmäen päiväkodilla, sillä omasta mielestään heillä ei ollut tarpeeksi tietoa päiväkodin ”perusarjesta”. He tiesivät päivärytmin ja viikkosuunnitelmat, mutta itse arjesta heillä omien sanojensa mukaan oli puutteelliset tiedot, johtuen siitä etteivät he ole pystyneet seuraamaan päivien kulkua itse päiväkodilla.

”Minä huomaan tässä, et minä tunnen teijän arjen hirveen huonosti. Mut joskus, ei oo tapahtunu tällästä, mutta joskushan lapset vois kertoa kotona, että joku sai jotain mitä toinen ei.”

(Vanhempi A)

Kuitenkin haastattelemani vanhemmat kokivat päivähoiton olevan oikeudenmukaista, sillä heidän lapsensa eivät olleet kotona puhuneet mitään siihen viittaavaa, ettei se olisi.

7 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA

7.1 Tulosten yhteenveto

Arvot ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. Yksilön tekemät päätökset pohjautuvat tavalla tai toisella arvoihin, joko tietoisesti tai tiedostamatta. Varhaiskasvatuksen arvoja määritellään valtakunnallisesti varhaiskasvatussuunnitelmassa (Vasu), mutta myös jokainen kunta on tehnyt valtakunnallisen vasun pohjalta omat varhaiskasvatuksen arvonsa. Lisäksi jokainen päiväkotitoiminta määrittelee valtakunnallisen ja oman kuntansa vasujen pohjalta heidän toimintaansa ohjaavat arvot ja periaatteet. Näiden on tarkoitus toimia työntekijöiden työtä ohjaavina periaatteina ja tavoitteina.

Jotta päivähoito olisi onnistunutta lapsen kasvatuksen kannalta, tulisi varhaiskasvatussuunnitelmissa määriteltyjen arvojen ja periaatteiden lisäksi huomioida lapsen vanhempien arvomaailma. Tutkiessani vanhempien tärkeäksi kokemia arvoja varhaiskasvatuksessa esille nousi selkeästi kahdeksan arvoa. Nämä arvot olivat turvallisuus, rehellisyys, avoimuus, yksilöllisyys, hyvä itsetunto, sosiaalisuus, lapsilähtöisyys ja oikeudenmukaisuus.

Vanhemmat kokivat turvallisuuden tärkeimmäksi arvoksi varhaiskasvatuksessa. Lapsen niin fyysinen kuin henkinen turvallisuus on tärkeää lapsen kehittymisen kannalta. Toimintaympäristö sekä ammattitaitoinen henkilökunta ovat turvallisuuden luojana tärkeitä. Toimitilojen tulee olla oikein mitoitettuja ja lasten ikätason huomioiva, esim. pöydät ja tuolit ovat sopivan kokoisia sekä naulakot ovat lapsille sopivalla korkeudella. Kun henkilökunta on ammattitaitoista ja sitä on riittävästi, lapsi tulee nähdyksi ja kuulluksi paremmin, mikä taas luo lapselle turvallisuuden tunnetta.

Avoimen ja rehellisen kommunikaation vanhemmat kokivat tärkeäksi lapsen kehityksen tukemisessa. Kun vuorovaikutus vanhempien ja henkilökunnan välillä on avointa ja rehellistä, voidaan ongelmistakin jutella helpommin ja saavuttaa tuloksia. Avoimen ja rehellisen vuorovaikutuksen rakentuminen on myös arkipäivän tilanteiden selvittämiseksi tärkeää. Vuorovaikutussuhteiden rakentamisen kannalta tuonti- ja hakutilanteet sekä niiden yhteydessä vaihdetut muutamat sanat koettiin tärkeiksi. Lisäksi

vanhemmat kokivat kasvatuskumppanuuden lisäävän avoimuutta ja rehellisyyttä heidän ja henkilökunnan välillä. Vanhemmat ja heidän kasvatuskumppaninsa kokoontuvat vähintään kahdesti vuodessa keskustelemaan lapsesta sekä kasvatuksesta.

Vanhempien mielestä työtä tulisi tehdä lapsilähtöisesti. Lasta tulee kuunnella sekä huomioida hänen ikätasonsa mukainen kehitys toimintaa suunnitellessa. Tällöin myös jokaisen lapsen yksilöllisyys nähdään ja niitä piirteitä tuetaan niin yksilöllisessä kuin ryhmätoiminnassa. Lapsen tukeminen yksilönä kehittää ja auttaa lasta hyvän itsetunnon rakentamisessa. Hän huomaa, ettei tarvitse olla kuten kaikki muut tullakseen hyväksytyksi. Aikuisen puheella ja toiminnalla on suuri merkitys lapsen itsetunnon kehittämässä. Se miten puhumme lapselle tai toimimme hänen läheisyydessään muo-
vaa lapsen käsitystä hänestä itsestään. Lasten itsetunnon kehittämisen kannalta on myös tärkeää olla oikeudenmukainen. Sääntöjen tulee olla kaikille samanlaiset ja päätökset on hyvä perustella lapsille, jotta he ymmärtäisivät ja pystyisivät näin ollen luomaan itselleen toimintamallin, jonka mukaan he toimivat myös aikuisiällä. Kun lapsen itsetunto on hyvä, hänen on helpompi saada kaveruussuhteita sekä olla sosiaalinen. Päiväkodissa lapsen sosiaalisen kehityksen tukeminen on arkipäivän tilanteissa auttamista, esimerkiksi henkilökunta voi sanallisesti ja läsnäolollaan tukea ja auttaa lasten leikkiä.

Jokainen lapsen kasvatukseen osallistuva aikuinen tuo oman arvomaailmansa kasvatustapahtumaan, minkä vuoksi vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan on hyvä olla tietoisia toistensa arvomaailmoista. Arvojen suuret ristiriitaisuudet voivat varhaiskasvatuksessa saada lapsen sekaisin siitä, kuinka hänen oletetaan toimivan ja kuinka hänen tulisi toimia. Siksi onkin hyvä keskustella varhaiskasvatuksen arvoista ja sopia mahdollisten ristiriitaisuuksien pohjalta kompromissi, jonka pohjalta toimia.

Kyselylomakkeiden avulla saamieni vastausten sekä tekemieni haastattelujen pohjalta kävi ilmi, että vanhempien näkemykset tärkeistä arvoista varhaiskasvatuksessa olivat lähes yhdensuuntaisia. Suurin osa tutkimukseeni osallistuneista vastasi melkein samalla tavalla, toki erimielisyyksiäkin löytyi. Kyselylomakkeista ja haastattelujen mukaan vanhempien tärkeinä pitämät arvot toteutuivat Valkosenmäen päiväkodilla.

Tutkimustulosteni mukaan vanhemmat kokivat arvojen toteutuvan päiväkodin arjessa. Jäin kuitenkin pohtimaan tulosteni yhdensuuntaisuutta. Onko mahdollista, ettei kukaan ollut erimieltä, vai satuinko haastattelemaan vain niitä vanhempia, jotka kokivat kaiken olevan hyvin? Jos olisin haastatellut useampia vanhempia, tulos olisi luultavasti ollut vähemmän yksimielinen ja eroavaisuutta olisi löytynyt edes hieman. On kuitenkin mahdollista, että Valkosenmäen päiväkodilla vanhempien tärkeänä kokemat arvot oikeasti toteutuvat ja näkyvät päiväkodin arjessa melkein kaikkien vanhempien mielestä.

7.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Olen pohtinut opinnäytetyöni eettisyyttä, koska se on hyvin tärkeä osa työni onnistumisesta. Työni eettisiä näkökulmia olen joutunut pohtimaan useaan otteeseen.

Pyysin Mikkelin kaupungilta luvan kyselyn suorittamiseen sekä ilmoitin vanhemmille etukäteen tulevasta haastattelusta ja sen vapaaehtoisuudesta. Kyselylomakkeisiin vastattiin täysin anonymisti sekä lopullisessa raportissani en mainitse haastattelemani vanhempien henkilöllisyyttä. Tuhosin kyselylomakkeiden sekä haastattelujen avulla saamani materiaalin raportin valmistuttua. Kyselylomake sekä haastattelun kysymykset olivat asiallisia ja aiheeseen liittyviä, eikä niissä kysely perheiden yksityiselämästä.

Validius, eli tutkimuksen pätevyys, tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin. Esimerkiksi kyselylomakkeiden kysymyksiin on saatu vastaukset, mutta vastaaja on ymmärtänyt monet lomakkeen kysymykset toisin kuin tutkija on tarkoittanut. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa validius voi olla vaikea määrittellä, mutta kuitenkin laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. (Hirsjärvi 2001, 213-214.)

Olen pyrkinyt työssäni kertomaan lukijalle tarkasti tutkimuksen etenemisestä sekä tutkimukseen vaikuttavista tekijöistä. Mielestäni tutkimuksen luotettavuutta hämärtää kuitenkin kyselylomakkeen erilaiset tulkintamahdollisuudet. Vastaajat ovat mahdollisesti tulkinneet eritavalla lomakkeessa mainitsemiani kohtia. Tutkimukseni luotettavuutta kuitenkin lisää kyselylomakkeissa olleet perustelut vanhempien valinnoille. Niistä oli havaittavissa, kuinka he olivat lomakkeen ymmärtäneet.

On muistettava, että tutkimukseni tulokset ovat Valkosenmäen päiväkodin vanhempien ajatuksia ja kokemuksia arvoista, eikä tuloksista voi näin ollen tehdä yleispäteviä johtopäätöksiä tai yleistyksiä.

7.3 Tutkimuksen haasteet ja sen merkitys

Opinnäytetyöni alussa ehkä suurimpana haasteena pidin vanhempien mukaan saamista, mutta vastaanotto oli hyvä ja vanhemmat osallistuivat mielellään kyselyyn. Suurimman haasteen kuitenkin tutkimukseeni toi kyselyjen läpikäyminen ja analysointi, sillä jokaisen lomakkeen kohdalla täytyi ensin miettiä miten he mahdollisesti olivat sen ymmärtäneet.

Opinnäytetyöni tuo tietoa ja näkemystä siitä, mitä arvoja vanhemmat pitävät tärkeinä varhaiskasvatuksessa. Vaikka tulokset ovat Valkosenmäen päiväkodin vanhempien näkemyksiä ja ajatuksia, niin mielestäni niistä voidaan saada varhaiskasvatuksen kentälle suuntaa antavaa tietoa.

Tutkimuksellani on merkitystä Valkosenmäen päiväkodin henkilökunnalle, vanhemmille, joiden lapsi on kyseisessä päiväkodissa hoidossa sekä laajemmassa näkökulmassa koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Valkosenmäen päiväkodin henkilökunta saa tietoa, mitä heidän hoidossaan olevien lasten vanhemmat pitävät tärkeänä varhaiskasvatuksessa. Tätä tietoa he voivat hyödyntää työnsä suunnittelussa jatkossa.

Vanhemmat saavat opinnäytetyöstäni mahdollisesti uusia näkökulmia varhaiskasvatuksen arvoihin, sellaisia, joita he eivät ehkä ennen ole huomanneet. Mahdollisesti he alkavat pohtia varhaiskasvatuksen arvoja heidän lapsensa näkökulmasta.

Tutkimustani voidaan hyödyntää myös laajemmin varhaiskasvatuksen kentällä. On muistettava, ettei tuloksista voida johtaa yleispäteviä lausemia. Työstäni voidaan kuitenkin saada johdantoa vanhempien arvomaailmaan ja tätä voidaan käyttää apuna esimerkiksi päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelmia laatiessa.

Opinnäytetyöhöni liittyviä jatkotutkimusaiheita voisi olla esimerkiksi toiseen päiväko-
tiin tehdyn arvokyselyn vertailu. Miten tulokset eroavat päiväkodeissa Mikkelissä tai
valtakunnallisesti? Entä miten tulokset eroaisivat, jos kysely suoritettaisiin perhepäi-
vähoidossa. Mielenkiintoista olisi myös tutkia päiväkodin henkilökunnan omien var-
haiskasvatukseen liittyviä arvoja ja sitä, miten paljon ne eroavat varhaiskasvatussuun-
nitelman kanssa. Tai miten päiväkodin henkilökunnan arvot eroavat perhepäivähoita-
jien varhaiskasvatus arvojen kanssa. Lisäksi lasten kokemuksia päivähoidosta ja ar-
voista olisi mielenkiintoista tutkia.

LÄHTEET:

Aadland, Einar 1993. Sosiaali- ja terveydenhoitoalan etiikka. Keuruu: Otava.

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva: WS Bookwell Oy.

Aaltonen, Tapio, Heiskanen, Erika & Innanen, Pekka. 2003. Arvot yksilön ja työyhteisön kehittäjänä. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Airaksinen, Timo 1988. Moraalifilosofia. Juva: WSOY.

Airaksinen, Timo 2009. Parasta kaikille, onnen ja hyvinvoinnin ehdot. Juva: WS Bookwell Oy.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 1988. Teemahaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käyttö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Löfman, R., Tahvanainen, I. 1976. Arvot ja aatteet kasvatuksessa ja eräillä kulttuurin pääaloilla 1. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteen laitos

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2001. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Heikkonen, Jaakko 1993. Menestyjän etiikka. Kuopio: Teollisuuden Kustannus Oy.

Heinonen, Veikko 1989. Kasvatustieteen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hoffman, Dietrich 1996. Kasvatuksen moraalit. Teoksessa Pitkänen, Pirkko (toim.) Kasvatuksen etiikka. Helsinki: Oy Edita Ab. 7-12

Kansanen, Pertti 1996. Kasvatuksen eettinen luonne. Teoksessa Pitkänen, Pirkko (toim.) Kasvatuksen etiikka. Helsinki: Oy Edita Ab. 13-19

Kaskela, Mirja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kokljuschkin, Mikael 2001. Unelmien päiväkotit – kohti parempaa oppimisympäristöä. Tampere: Tammer-paino Oy.

Kuusinen, Jorma & Keskinen, Esko (toim.) 1995. Kasvatuspsykologia. Juva: WSOY.

Kuokkanen, Helena 2006. Kasvatus ja varhaiskasvatus. Teoksessa Härkkä, Arja, Kuokkanen, Helena & Virolainen, Arja (toim.) Lapsen parhaaksi, lähihoitaja kasvattajana. Helsinki: Edita. 9-62

Laine, Kaarina 2006. Lapsen sosiaalinen maailma päivähoitossa. Teoksessa Härkkä, Arja, Kuokkanen, Helena & Virolainen, Arja (toim.) Lapsen parhaaksi, lähihoitaja kasvattajana. Helsinki: Edita. 65-104

Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2008–2009

Puuhiniemi, Martti 1995. Kasvatus ja filosofia 2. Helsinki: Kirjayhtymä.

Puuhiniemi, Martti 2002. Arvot, asenteet ja ajankuva – Oppikirja suomalaisen arkielämän tulkintaan. Vantaa: Painopaikka Dark Oy.

Saarisalmi, Olli (toim.) Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes 2008. Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Vaajakoski. Gummerus kirjapaino Oy.

Teirilä, Marjatta & Jyväsjärvi, Erkki 2001. Tutkielmantekijän työkirja. Vantaa: Tumavuoren Kirjapaino Oy.

Valkosenmäen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2009

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

(<http://varttua.stakes.fi/NR/rdonlyres/DD04983E-D154-4FE4-90A1-E2690175BE26/0/vasu.pdf>). Luettu 1.2.2010

Liite 1

Mikkelin Ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusyksikkö
Raviradantie 16
50100 Mikkelä
Puh. 015-355 61

TUTKIMUSLUPA

Opinnäytetyö
18.1.2010

Sosionomi-opiskelija:
Henna Tolonen

TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

Olen sosionomi opiskelija Mikkelin Ammattikorkeakoulusta ja haen tutkimuslupaa opinnäytetyötäni varten. Valmistun keväällä 2010 ja opinnäytetyöni olisi tarkoitus valmistua samana keväänä.

Idea opinnäytetyöni aiheeseen lähti liikkeelle keskustellessamme työpaikallani Valkosenmäen päiväkodilla arvokyselyn suorittamisesta vanhemmille ja lapsille sekä tulosten päivittämisestä kyseisen päiväkodin vasuun. Keskusteltuani päiväkodin johtajan Pirjo Laakso-Vartiaisen kanssa tulimme siihen tulokseen, että minä tekisin kyselyn opinnäytetyönäni. Näin ollen päiväkodin henkilökunnan ei tarvitse siihen aikaa kuluttaa ja minä saan opinnäytetyölleni aiheen.

Tarkoitukseni on kyselylomakkeen avulla kysyä vanhemmilta mitä arvoja he pitävät tärkeinä päivähoidossa. Kyselyyn he vastaavat nimettömänä ja he täyttävät lomakkeen lapsen haku tilanteessa. Kysytyäni vanhemmilta luvan haastatella lapsia, tarkoitukseni on itse haastatella lapsia, siitä miten he kokevat päivähoiton.

Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoinen vanhemmille ja lapset haastatellaan vain vanhempien luvalla.

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelminä käytän kyselylomakkeita vanhemmille sekä lapsille, ja lapsille tuleva lomake on suunniteltu lapsille helposti vastattavaksi. Lasten vanhemmille lähetän erikseen vielä tutkimuslupapyyntöni, jolla pyydän lupaa saada

haastatella heidän lapsiaan. Empiirisen osan opinnäytetyöstäni suoritan alkuvuodesta 2010 Valkosenmäen päiväkodilla, niin ettei se vaikuta omaan työhöni tai muuten päiväkodin arkeen.

Tulen käsittelemään kaikki saamani tiedot luottamuksellisesti, eikä lopullisesta raportista tule kenenkään henkilöllisyys esille. Tulokset saatuani tuhoan vastauslomakkeet niin, ettei niitä voi enää lukea. Valmiin opinnäytetyöni luovutan Valkosenmäen päiväkodille ja halutessaan myös vanhemmilla on mahdollisuus lukea se.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii Päivi Niiranen-Linkama (015–355 6635).

Ystävällisin terveisin

Henna Tolonen

Liite 2

Hei vanhemmat!

19.-20.1.2010

Opinnäytetyökseni suoritan kyselyn, joka käsittelee vanhempien ja lasten arvoja päivähoitossa. Tätä varten kysyn teiltä, mitkä arvot ovat mielestänne lasten kasvatuksessa ja hoidossa tärkeimpiä.

Laittakaa numerojärjestykseen mielestänne **viisi** (5) tärkeintä arvoa ja perustelkaa valintanne.

(numero 1=kaikista tärkein jne.)

Kiitos osallistumisesta!

Avoimuus

Luovuus

Oikeudenmukaisuus

Turvallisuus

Hyvät tavat

Rehellisyys

Lapsilähtöisyys

Aikuisjohtoisuus

Ympäristötietoisuus

Kansainvälisyys

Suvaitsevaisuus

Yksilöllisyys

Vastuullisuus

Hyvä itsetunto

Sosiaalisuus

Muu, mikä? _____

